

Naročnina

za državo SHS:

za mesec ..... Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno ..... Din 50

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji .... Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostolpna petlitna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnitva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Dr. A. Gosar:

Ob dvanajsti uri?

»Narodni dnevnik« je zopet napisal pod
gornjim naslovom uvodnik, v katerem ponavlja
svoj apel, »da je za največje slovensko stranko
mesto edinole v vladi kraljevine SHS«. »Ne
gre, pravi, da so Slovenci potisnjeni v kot in
napačno je, da je vsa politična moč sloven-
skega naroda neuporabna, in zato smatramo za
svojo dolžnost, da brez ozira na zamere na levi
in desni, kličemo SLS, da stopi v vlado.«

To svojo zahtevo utemeljuje »Narodni
dnevnik« rekoč: »Preveč težav preživlja slo-
venski narod, da bi mogel dopustiti, da se za-
radi nekih samo teoretično pomembnih pro-
gramatičnih točk zaigra ugodna ura. — Kadar
smo prišli tako daleč, da se morajo dobri kmet-
je zaradi davkov zadolževati, tedaj nam naša
hiša gori, tedaj ni časa za teoretiziranje in za
deklamiranje o ponosnem vztrajanju na svo-
jem stališču. Tedaj je treba prijeti za delo in
doseči to, kar je mogoče itd.«

Recimo, da je v resnici vse popolnoma ta-
ko. Ali »Narodni dnevnik« ne čuti, da s takim
svojim pisanjem, ko zahteva za vsako ceno
vstop v vlado, slabi našo slovensko parlamen-
tarno delegacijo? Ali ne čuti in ne vidi, da
take klice: »v vlado«, »samo v vlado«, tudi v
Belgradu hero? Ali ne pomisli, da bodo Srbi-
lanci po vsem tem imeli še manj razloga, da bi
napram nam Slovincem kakorkoli popuščali,
ko jim tega ni bilo treba niti napram Hrvat-
om? Čim jačji bo glas »v vlado«, v vlado«, tem
trši bodo očividno odločujoči politiki v Belgra-
du, tem težje bo doseči, kar bi bilo sicer mor-
da vendarle mogoče dobiti.

»Narodni dnevnik« govori o nevarnosti,
da se zaradi »nekih samo teoretično pomemb-
nih programatičnih točk zaigra ugodna ura.«
Pred vsem se moramo vprašati, kako ve »Na-
rodni dnevnik«, da je prav sedaj bliža dvanaj-
sta ura, in da bodo pogoji za vstop v vlado
tem težji, čim dalj bi s tem odlašali? Kateri
so tisti notranji politični vzroki, zaradi katerih
bi se moralo tako zgoditi? Politika vendar ni
tako enostavna stvar, da bi se najtežji njeni
problemi reševali kar čez noč in da ne bi bilo
treba za to nekoliko več časa in razvoja. Kaj
politično važnega pa se je zgodilo, odkar so
radičevci stopili v vlado? Ali naj prištejemo
semkaj različne Radičeve izjave, ki povzročajo,
da postaja položaj vedno bolj zapleten in la-
bilen? Kaj nas opravičuje misliti, da je prav
sedanja vladina kombinacija trajna in za dalj-
šo bodočnost edino možna? Ne tajim, da bi
moglo biti tudi tako. Ali vse svoje politike pa
vendar stranka, kakor je SLS, na tako nego-
tovost ne bi mogla opreti.

Ali, kdo bi se n. pr. upal že danes trditi,
da je sporazum med Srbi in Hrvati dovršen.
Ne rečem, da dogovor med RR vobče ne bi
mogel značiti obenem tudi sporazuma med
Srbi in Hrvati. Toda, da se izkaže, ali je v
istini tako, bo treba vendarle še nekoliko po-
čakati.

Golovo, — to mora vsakdo priznati, — s
preokretom HSS se je politični položaj pri nas
precej spremenil. Ono, kar je bilo prej mo-
goče v doglednem času v celoti doseči, se je
morda odmaknilo v daljavo. Mogoče, da se bo
treba zadovoljiti s počasnejšim razvojem, ka-
kor je bilo to dosedaj predvideno. To čuti in
ve vsakdo in to je bilo z naše strani tudi že
dovolj jasno povedano ali vsaj naznačeno.

»Narodni dnevnik« nima torej nobenega
vzroka pisati, kakor da igra SLS vlogo nepo-
ustupljive stranke, ki je pripravljena zaradi ne-
katerih zgolj teoretično pomembnih točk za-
igrati usodo našega naroda. Tega ni SLS de-
lala niti tedaj, ko je bila upravičena upati, da
bo njena temeljna misel o ureditvi države zma-
gala naenkrat v enem samem velikem boju.
SLS je vedno dopuščala možnost, da svoje na-
črte v številnih podrobnostih prilagodi željam
in zahtevam drugih odločujočih političnih
strank. Ona je po svojih zastopnikih celo ope-
tovano opozarjala na široko koncepcijo svojega
političnega programa. Le na nasprotni strani
žal ni bilo nikogar, ki bi se resno povprašal,
kaj Slovenci pravzaprav hočejo in bi naše to-
zadavne predloge nekoliko temeljiteje proučil.

Prav v tej široki koncepciji njenega pro-
grama je SLS dana tudi v današnjem bistveno
izpremenjenem političnem položaju možnost,
da se aktivno udeleži političnega življenja v
državi ter prevzame zanj tudi primeren del
odgovornosti, ne da bi ji bilo treba zavreči pri-

tem le eno bistvenih točk svojega programa.
V tem pogledu se nahaja SLS tudi danes v
ugodnem položaju, da lahko kliče svojim pri-
stašem: vztrajajte! To ni nikako deklamiranje,
kakor piše »Narodni dnevnik«, in tudi ni to
nikak pretiran ponos, marveč pomeni le glo-
boko zavest, da bodo ideje, na katerih je zgra-
jen program SLS, tudi pri nas kazale pot bo-
dočemu političnemu razvoju.

Poziv našemu ljudstvu, naj v borbi za svo-
je pravice vztraja, ni torej nikak izraz naše
intransigentnosti. O tem vobče ne more biti
govora. S svojimi pozivi hoče SLS le ljudi pravo-
časno opozoriti, da se ne bodo dali prav v
teh, morda res usodnih trenutkih zbegati in za-
peljati, da bi vrgli puško v koruze, še preden
so si zagotovili vsaj svoje eksistenčne pogoje.

K temu beganju našega ljudstva je ravno »N.
D.«, ki se sicer trudi, da bi veljal kot resen in
objektiven političen list, precej pripomogel.
Nočem tu podtikati slabega namena, opozarjam
samo, da morajo biti posledice takega pisanja
nujno slabe in to najbrž niti ne toliko za SLS,
kot za slovensko ljudstvo vobče. Naj gospodje
okrog »N. D.« premislijo, kdo bi imel od tega
korist, če bi se Slovenci prav v tem času zopet
cepili v struje, ki bi bile pripravljene žrtvovati
za en sam omahljiv ministrski stolček tudi naj-
vitalnejše interese našega naroda? Spomnijo
naj se na zgled v konstituenti, kjer smo baš
zaradi tega izgubili vse. Ali pa naj odkrito re-
čejo, da silijo SLS h kapitulaciji prav za to,
da bi se s tem odprla pot strankam in ljudem,
ki se drugače niso znali pri nas uveljaviti.

Seja radikalnih ministrov.

SESTANEK SKUPŠČINE 19. OKTOBRA.

Belgrad, 13. okt. (Izv.) Popoldne se je v
predsedništvu vlade vršila seja radikalnih mi-
nistrov. Navzoči so bili vsi, razen Stojadinovi-
ča, ki je bil v fin. odboru. Razpravljali so o
političnem položaju in o sestanku narodne
skupščine. Sklenili niso ničesar. Marku Trif-
koviću in Gjuričeviću so naročili, da določita,
kolikokrat naj se skupščina pred zaključitvijo
letošnjega zasedanja sestane. Prevladovalo je
mišljenje, da naj se vrši samo še ena seja.

Ker je kralj bolan, bo novo zasedanje otvor-
jeno z ukazom. 18. oktobra bo seja radikalne-
ga kluba, 19. pa skupščine.

Za Pašićev prihod se ni nič vedelo do ve-
čera, ko je dospela vest iz Ljubljane, da je na
potu v Belgrad.

Položaj ministra Radojevića v vladi je ze-
lo omajan. Radojevićev spor z bivšim mini-
strom Stanićem bo prišel pred radikalni klub
in ravnotako tudi pred vlado.

Sela finančnega odbora.

POSLANCI SLS ZA DAVČNE OLAJŠAVE. — OSTRA DEBATA O GOSARJEVEM PRED-
LOGU. — VEČINA GA ODBIJE. — BOJ MED
DRAGINJSKIH DOKLAD ZA DUHOVNIKE V RAZPRAVI.

Belgrad, 13. okt. (Izv.) Popoldne se je vr-
šila seja fin. odbora. Odobreni so bili krediti
ministrstva za šume in rude v znesku 35 mili-
onov dinarjev. Poslanec SLS Pušenjak
konstatira, da je minister Žerjav zahteval za
ta resor 142 milijonov, sedanjji minister pa za-
hteva samo 35 milijonov. Nastane vprašanje,
ali bo ta kredit zadosten. V oči pada znatno
povišanje potnih in selitvenih stroškov, ki so
posledica premestitev in upokožitev uradni-
kov. Govornik odobrava povišanje kreditov za
dnevničarje in prejemkov delavcev. Od mini-
stra zahteva, naj delavci v državnih podjetjih
prejemajo celotne prejemke, ki jim gredo v
smislu dogovora od 1. novembra 1923. Sara-
jevska konferenca avgusta meseca je pokazala,
da delavci brez razlike odklanjajo zmanjšanje
prejemkov, ki jim pripadajo po dogovoru.

Nadalje je zahteval Pušenjak, da minister
posveti vso pozornost drž. rudnikom v Vele-
nju in Zabukovci v Sloveniji. Finančni minister
mora vse storiti, da bodo državni zavodi na-
bavljali premog od drž. rudnikov v Velenju
in Zabukovci, da se odvrne težka kriza, ki
preči tem rudnikom.

Govor poslanca Pušenjaka je v odboru na-
pravil velik vtis in so bili celo radikalni za nje-
gov predlog. V nadaljnji debati je Svetislav Po-
pović (SDS) vstal proti predlogu ministra Ni-
kića. Naglasil je, da je edino skupščina kompe-
tentna v tem odločevati, ne pa fin. odbor.

Fin. minister je branil predlog dr. Nikića.
Izjavil je, da se ni mogel strinjati s predlogom
prejšnjega ministra Žerjava, ki je zahteval 142
milijonov, medtem ko zahteva danes Nikić sa-
mo 35 milijonov.

Pri glasovanju je bil sprejet predlog mi-
nistra Nikića s 13 proti 8 glasovom.

Kot druga točka je bil na dnevnem redu
dr. Gosarjev predlog o ukinitvi čl. 56. prora-
čunskega zakona o dvanajstih za april-julij.
O tem predlogu se je razvila burna debata, ka-
tere sta se udeležila poslanca Pušenjak in Ku-
lovac. Pušenjak je v imenu predlagatelja na-
glasil vse razloge in poudarjal vse okolnosti,
ki jih mora vlada vpoštevati, da ta člen ukine
iz proračunskih dvanajstin. Ta člen v današnji
obliki zadeva najbolj revne sloje in delavce,
ki že itak trpe vsled draginje in nezaposleno-
sti. Krivično je, da se prejemki v naturi vra-
čunavajo v davčno osnovo. Tako se hrana ra-
čuna 240—480 Din mesečno, stanovanje 60 do
160 Din. Davčna stopnja za invalidski davek,
za komorsko doklado, za samoupravne doklade
je veliko previsoka, tako da je ni mogoče vsč
držati. Govornik zahteva, da se izvrši potreb-
na diferenciacija. Ako minister tega nesocial-
nega davka noče odpraviti, tedaj je potrebno,
da se zviša eksistenčni minimum na 20.000 di-

narjev, ki mora biti v vsakem slučaju prost
davka. Prejemki v naravi naj se ne vračuna-
vajo v davčno osnovo. Davek naj se ne začne
z 2 % nego nižje. Treba je ukiniti naredbo, da
jamči delodajalec za plačevanje davkov. Treba
je uvaževati, da se pri nas točno plačujejo pri-
spevki za zavarovanje delavcev, ki so precej
visoki.

Po tako ostrem nastopu posl. Pušenjaka
je čutil fin. minister potrebo dati nekatera po-
jasnila. Izjavil je, da so bile tozadevno že ne-
katere konference, na katerih so bile sprejete
spremembe zakona in ublažitev davka. Trdi,
da bo tako stanje trajalo samo eno leto, potem
pride pa nov davčni zakon. Na podlagi teh ar-
gumentacij je minister prosil odbor, da dr.
Gosarjev predlog ne sprejme.

V obrambo Gosarjevega predloga se je
Pušenjaku krepko pridružil posl. Iv. Lorković.

Nato je govoril dr. Kulovec. Ugotavlja, da
je bil zakon izdelan na hitro roko. Javnost je
tako protestirala proti njemu. Posledica na-
glice je bila sprememba, ki je zakonu sledila.
Sprememba pa se ni izvršila v zadostni meri.
Delavci plačujejo visoke posredne davke. De-
lavec s prejemki 1000 Din mesečno plačuje
1500 Din neposrednih davkov na leto. Sedanji
zakon ni pravičen. Osebn dohodnino je treba
uvesti za vso državo in naj bo progresivna.
Eksistenčni minimum se mora zvišati.

Pri glasovanju je bilo sprejeto Stojadino-
vićevo stališče z 12 proti 8 glasovom, s čemer
je bil dr. Gosarjev predlog odbit.

Pri razpravi o Hrv. slav. gosp. društvu se
je razvila živahna debata. Minister Krajač se
je trudil rešiti položaj zadrage, ki da ima 60
tisoč članov in 266 zadrug. Zahteval je, da se
to vprašanje končnoveljavno spravi z dnev-
nega reda in da se sprejme njegov predlog o
tibi likvidaciji.

Sprejet je bil kompromisni predlog radi-
kala Vlačko Kosića, katerega je v imenu vlade
sprejel tudi Stojadinović, da se izvoli petčlan-
ski odbor (3 iz vlade, 2 iz opozicije), ki bo za-
devo na licu mesta preiskal, nato pa poročal
v plenumu fin. odbora. Od opozicije sta v od-
boru Lorković in Popović.

Belgrad, 13. okt. (Izv.) Današnja seja fin.
odbora je bila izredno zanimiva. Vršila se je
v znamenju nasprotstev vladne večine proti po-
sameznim ministrom in ministra proti mini-
stru. Krajač in Pavle Radić sta se zavzemala,
da bi fin. odbor stvar Hrv. slav. gospodarskega
društva čimprej rešil. Radikali so nastopili
proti njunim predlogom. Zahtevali so posebno
komisijo, ki bi to vprašanje pretresala. Mini-
ster Krajač je govoril najmanj osemkrat, da bi
vladno večino prepričal, da je stvar najnuj-
nejša in se mora še danes rešiti. Pri tem mu

je pomagal Pavle Radić. Radikali niso hoteli
odnehati. Položaj je postal kritičen. S kompro-
misnim predlogom o izvolitvi komisije, ki mora
svoje posle izvršiti v treh dneh, se je to vpra-
šanje odložilo.

Na koncu se je zahteval minister za vere-
zvišanje draginjskih doklad za najvišje duhov-
sko sodišče pravoslavne cerkve. Tudi tukaj je
nastal v radikalnih vrstah precejšen odpor.
Končno so ta predlog sprejeli. Zanimivo pa je
bilo, ko je Miša Trifunović zahteval, da fin.
odbor popravi krivico, ki jo je storil duhovni-
štvu s tem, da je sklenil, da oni duhovniki ne
dobe draginjskih doklad, katerih župnije ni-
majo 200 hiš. Fin. odbor bi bil ta predlog spre-
jel, pa se mu je upiral fin. minister, češ, da
Trifunovićev predlog ni formalno pravilen. Iz-
javil je, da predlog sicer sprejema, da ga pa
mora Trifunović formalno pravilno predložiti.
Končno je moral Trifunović to sprejeti in bo
ta predlog prišel na dnevni red prihodnje se-
je, ki bo sklicana pismenim potom. Jutri bo
imel sejo odbor za avtonomni carinski tarif.

Plebiscitna obletnica.

Celovec, 12. oktobra.

Nemški in nemčurški Korošci so razgibali
vsa glasila in trobila, da bi čim najslavesneje
praznovali obletnico nasilja, krivic, laži in zla-
ganih obljub. Blagajne (čigave?) so delovale
kot bi bile brez dna, listi prepisavali vsako
kritiko, tikajočo se naših čisto notranjih raz-
mer, ki niso čisto nič mar koroškimi Nemcem,
in so jo zavijali in izrabljali po svoje, da bi
nasuli nekaj plev v lice neorientiranim Slo-
vincem. Zvonovi, možnarji, bobni — vse je
moralo delovati, da bi bila stvar splošno ko-
roška in veličastna. Toda v resnici je nastal
iz tega navaden poulični vrišč kakih 3000
oseb. Mnogo Nemcev se ni udeležilo prazno-
vanja, ki je v nekaterih plačanih skupinah
močno spominjalo na karneval. Vprašamo,
kaj so imele opravka koze v sprevedu? Kako
se je podalo, ko je najet in nepristen pastir
metal kvišku svoje cokle v najboljšo zabavo
vseh, ki so gledali. Da, da, tako in tako pri-
dobljeno zmago kaj dobro označujejo ti poja-
vi, ki so menda samo zato uprizorjeni, da
utešijo slabo vest. Zgodovinsko dejstvo je, da
je vse jedro slovenskega naroda na Koroškem
od slavlja izostalo. One gugajoče se »narodne
noše«, ki so še v pondeljek kolovratile po Ce-
lovcu, so pa samo dokaz o kakovosti onih
»slovanskih« (?) Korošcev, ki so se slavila
udeležili. Ugotavljamo s ponosom, da se baš
tisti »srečni«, za katere naj bi veljala ta pri-
reditve — slavila niso udeležili; in to nam je
trdno zagotovilo, da slovenski Korotan ni po-
zabil, kam po prirodnem pravu spada.

Toda, kako so slavili Nemci in zagrizeni
nemčurji ta dan, nas prav za prav res nič ne
zanima. Vsak po svoje: V Jugoslaviji vsepo-
vsod dostojna, veličastna in resnobna manife-
stacija — v Celovcu narejen trušč. Nekaj pa
nas mora zanimati:

Deželni glavar Schumi je kot uradna ose-
ba v svojem govoru izjavil: Tudi po Mežiško
dolino se pridemo. Tudi ona bo naša! Če ta-
ke izjave trosijo kričalci, agitatorji in neod-
govorni slavilci, je to druga zadeva. Če pa to
izgovori javno, pred ljudstvom vlada, se to
pravi: Mi, koroška in avstrijska vlada (saj
je bil tudi minister poleg!) napovedujemo
Jugoslaviji vojsko! Ali pa: Mi imamo Jugo-
slavijo za tako šibko in miroljubno, da pride-
mo na njen svet in si ga kratkomalo vza-
memo, kot sklati pobalin jabolko s sosedovega
vrta. Tako govorjenje je breztačno, najbolj
drzno izzivanje in smo prepričani, da ga bo
naša vlada znala odločno zaustaviti in bo za-
htevala potrebnega pojasnila. Mi smo zoper
vsako prelivanje krvi — toda bodite uverjeni,
da vas jugoslovanska vojska stre in zmane na
drobce, če bi le s prstom segli po eni sami
pedi naše zemlje. Gospod Schumi, brzdajte
svoj jezik in pomislite, kaj govorite — kot
vlada!

Režim na Španskem.

SPOR MED KRALJEM IN DIKTATORJEM

Madrid, 13. okt. (Izv.) Med kraljem in
Primo di Riverom je prišlo do resnega spora.
Kralj Alfonz XIII. je nedavno ostro kritiziral
ogromne izdatke za vojno na škodo španskega
solstva. Tudi z odstopom stárega generala
Weylerja kralj ni bil posebno zadovoljen.

Konferenca v Locarnu.

GLAVNE OVIRE ZA VSTOP NEMČIJE V DRUŠTVO NARODOV PREMAGANE. — VZJEMNO STALIŠČE NEMČIJE. — NADALJEVANJE POGAJANJ O VARNOSTI VZHODNIH MEJ.

Locarno, 13. okt. (Izv.) Včerajšnje uradno poročilo pravi, da se je zadnja seja končala z ugodnim rezultatom. V čem obstoji ugodni rezultat, uradno poročilo ne pove, domnevajo pa splošno, da so se sporazumeli glede vstopa Nemčije v Društvo narodov in da so Nemci dosegli lepe koncesije v tem vprašanju. Dobro poučeni krogi trdijo, da se Nemčiji ne bo treba udeleževati z vojaško močjo pri sankcijah, ki jih določa čl. 16. statuta Društva narodov, dokler bo nemška oborožena moč tako majhna kot je sedaj. Tudi finančno Nemčiji ne bo treba podpirati v Društvu narodov združenih držav, kakor to zahteva za gotove slučaje čl. 16. statuta Društva narodov. Te določbe tolmačijo splošno tako, da je Nemčija odklonila vsako vojaško in finančno pomoč onim državam, ki bi nastopile proti Rusiji, s katero vežejo Nemčijo še vedno veljavne pogodbe.

Pariz, 13. okt. (Izv.) Agence Havas poroča, da so glavne ovire za uspeh pogajanj premagane. Konferenca je končala pogajanja za vstop Nemčije v Društvo narodov. Nemški delegati so v načelu pristali na to, da podpišejo čl. 16. statuta Društva narodov in so si izgovorili le še 24urni rok, da izposlušajo pristane nek nemške vlade.

Locarno, 13. okt. (Izv.) Dr. Luther in dr. Stresemann sta imela popoldne daljšo konferenco z Briandom in Chamberlainom o varnosti vzhodnih mej. Pogajali so se v zelo prijeteljskem tonu. — Konferenca med dr. Benešom in dr. Stresemannom je trajala jako dolgo. Dr. Beneš je predložil dr. Stresemannu

obsežen material za ureditev ne samo obmejnih, ampak vseh spornih vprašanj med Češko in Nemčijo.

Locarno, 13. okt. (Izv.) Ta teden bodo obravnavali še vprašanja o varnosti vzhodnih mej. Stališče Poljakov ni tako nepopustljivo, kakor je od začetka izgledalo. O tem se je dr. Stresemann prepiral v svojem razgovoru s Skrzynskim. Ni pa še znano, ali bodo vprašanja za varnost mej na vzhodu obravnavali na skupnih konferencah ali pa ločeno vsaka delegacija s prizadeto delegacijo. Jako verjetno je, da bo konferenca končana že v petek ali v soboto.

Locarno, 13. okt. (Izv.) Konferenca se je danes posvetovala o razmerah v Porenju.

London, 13. okt. (Izv.) »Times« poroča, da italijanska vlada dementira poročilo o prihodu Mussolinija v Locarno.

Locarno, 13. okt. (Izv.) Danes dopoldne je Skrzynski obiskal nemškega kanclerja. Takoj nato so se začela pogajanja o varnosti nemško-poljske meje med dr. Stresemannom in Skrzynskim.

Locarno, 13. okt. (Izv.) Predpoldne je poljski zunanji minister Skrzynski obiskal nemškega državnega kanclerja in se mudil pri njem 10 minut. Obisk je imel značaj uljudnosti. Potem je obiskal Stresemanna in se z njim razgovarjal nad eno uro. Govorila sta predvsem o morebitni pogodbi med Nemčijo in Poljsko.

Locarno, 13. okt. (Izv.) Današnja dopoldanska seja se je nadaljevala ob 5 popoldne.

Mussolini govori.

»REVOLUCIJA SE RAZVIJA DALJE.«

Rim, 13. oktobra. (Izv.) O svojih načrtih za bodočnost je izjavil Mussolini: »Revolucija se razvija dalje. Jaz molčim, ampak vem, kaj hočem. Prišel bo trenutek, ko bo vsako besedičenje odveč. Mi bomo napravili še en korak naprej, ki bo revolucijo dopolnil, da bo dosegla svoje cilje. Ostreši pa se moramo najprej Matteotijevga procesa, čegar izid bo moje nasprotnike iznenadil. Nato pride čas naših reform. Fašizem bo most, po katerem bomo prišli do novega reda.«

Položaj v Maroku.

Pariz, 13. okt. (Izv.) Agence Havas poroča: Na severu Maroka močno dežuje. Večje število ladij bo v kratkem odplovalo v Alžir. Abd-el-Krim zbira svoje čete v gorovju, kjer mu letalci ne morejo toliko škodovati. Vse svoje čete zbira na eni točki.

Za naš slovenski Korotan.

Moste.

Skromno, a pristržno smo obhajali peto obletnico nesrečnega koroškega plebiscita. V soboto zvečer je odbor združenih strank in društev priredil v lepo z zelenjem, zastavicami in kraljevimi pliskami, katere je blagohotno in rade volje posodil g. šolski upravitelj Slapšak, okrašeni šolski telovadnici manifestacijsko zborovanje, katero je z lepim pozdravnim govorom otvorila ga Fabijanov. Pozdravni govor sledil v pesniški dikciji sestavljen, temeljit in vžigajoč govor kateheta in pisatelja Jalena, ki je žel viharov aplavz. Mala hčerka gospe Lamutove je nato z

občutjem deklamirala pristržno pesmico, katero je spesnila ga Lamutova v spomin svojemu bratrcu kapetanu Razlagu, dobrovoljcu-junaku, ki je padel v bojih za osvobodjenje Korotana. K besedi se je oglasil še g. Pohare, ki je v navdušenem govoru, kačoč na primere v zgodovini slovenskih narodov — pozival na slogu, na delo za narod in državo, kajti le močni bomo mogli prinesiti svobodo bratom, ki ječe v roblstvu. Zaključila se je ta pristržna slavnost z rezolucijo na zunanjega ministra.

Metlika.

Koroški večer je priredila podružnica Jugosl. Matice v nedeljo. Manifestaciji primeren govor je imel g. učitelj Štrbenk, toplo občuteno deklamacijo pa je podala učiteljica gđ. Ganglova in tudi več učenk višjih razredov osemrazrednice. Najlepše so pa bile pevske točke šolskega zbora pod spretnim vodstvom g. kaplana Vinka Lovšina. Prelepi napevi koroških narodnih pesmi so vse očarali. Med odličnimi gosti tega večera smo zapazili poleg g. prošta tudi tukajšnjega rojaka g. Engelberta Gangla. Pobirali so se tudi prostovoljni doneski za Jug. Matico.

Celje.

Sobotni koroški večer je bil sijajen. Udeležba narodnega meščanstva je bila velika, navzoči tudi opat Jurak, župan dr. Hrašovec in okrajni glavar Zužek. Večer je otvoril s krasnim in viharno aklamiranim govorom predsednik podružnice Jugosl. Matice g. Salnič, nakar so sledile razne točke poučnega in zabavnega značaja.

Guštanj.

Koroški dan je imel popolni uspeh. Udeležba kmeškega in trškega občinstva je bila tako nepričakovano velika, da množice vsi zgornji prostori »pri Dalmatinc« niso mogli sprejeti. Zarišče dostojne manifestacije za brate in sestre onstran vsiljene nam meje je

bil govor delegata Jugosl. Matice g. pisatelja Fr. S. Finžgarja. »Ze dolgo let hodim po shodih,« nam je dejal udeleženec, »ampak take napete pozornosti občinstva, ki bi skozi trideset ure kar požiralo govornikove besede, še nisem doživel.« Govornik je izvajal, da za nas koroški plebiscit še ne pomeni konca debate! Kakor kmet brani svoj grunt do skrajnosti, ter nikdar ne bo mirno gledal, kako mu zemlje lačen sosed odreže brazdo njegove zemlje, tako tudi mi ne pustimo »drezati« od našega narodnega telesa koroških Slovencev. Od 6. stoletja biva miroljubni Sloven na koroških tleh, tukaj je gojil svoj jezik in se izobraževal v materinščini. Celovec je bil središče slovenske književnosti. Nekulturno in nasilno delo opravlja Avstrija nad koroškimi Slovenci, katerim ne privošči niti tiste betvice manjšinskih pravic, ki jim gredo v šoli, v uradih in v cerkvi po st. germański pogodbi. Zaenkrat ne moremo nuditi koroškim Slovincem ničesar razen odkrite dejanske ljubezni. Pa prišel bo dan... — Občinstvo je govornika večkrat prekinjalo z burnim pritrdjevanjem. Po končanem govoru smo poslušali deklamacije mlade Jugoslavije, ki so nam segale v srce, in poslušali koroške narodne pesmi, ki jih je mično pel domači mešani pevski zbor. G. Hafner nas je s skioptičnimi slikami vodil ob obali našega Primoreja — ter pokazal mesta in otoke, ki jih je »pobasala« italijanska nenasitnost. Vmes je igrala godba domačega godb. društva. Z navdušenjem je bila končno sprejeta rezolucija na naše zunanje ministrstvo. Ob 7. uri se je zaključila vzpodbudna spominska prireditev, občinstvo je pa še naprej popevalo domo- in rodoljubne pesmi. Za Jugoslovansko Matico so se pridno nabirali prispevki.

Štip za Koroško.

Belgrajska »Pravda« poroča iz Štipa, da se je vršilo tam v nedeljo veliko zborovanje, na katerem so govorniki protestirali proti krivicam, ki se gode Slovincem na Koroškem. Zborovalci so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo za koroške Slovence jezikovno svobodo in sploh priznanje pravic.

Shodi SLS.

Prevalje. V nedeljo je zborovala SLS v Prevaljah. Zborovanje je vodil kot predsednik bivši narodni poslanec g. Kugovnik. Govorila sta na shodu poslanca dr. Korošec in dr. Gosar. Mnogoštevilni zborovalci so izrekli popolno zaupanje Jugoslovanskemu klubu ter sprejeli resolucijo, v kateri najodločnejše protestirajo proti davčnemu vijaku na Slovenskem, osobito v prevalskem in slovenjegraškem glavarstvu, ter zahtevajo spremembe najvišjih davčnih uradnikov pri fin. delegaciji v Ljubljani in fin. uradu v Slovenjgradu. Kljub temu, da je bilo na shodu navzočih tudi mnogo pristašev drugih strank, je shod potekel v najlepšem redu.

Savinjska dolina. V nedeljo sta se vršila na Polzeli in v St. Petru dobro obiskana sestanka SLS. Posebno na Polzeli je bila udeležba jako številna. Poročal je poslanec dr. Hodžar, ki je orisal sedanji politični položaj. Splošno odobravanje, ki so ga našla njegova izvajanja pri zborovalcih, je pokazalo, da v savinjski dolini dominira SLS, da Savinčani dosledno odklanjajo vse politične skakače in se zavedajo, da je edino v SLS mesto za pravega Slovence. Na sestankih smo opazili tudi ljudi, katerih dosedaj nismo bili navajeni videti v našem krogu. To samo pozdravljamo, saj resnica nikomur ne škoduje.

Brezobvezno

si ogledite krasno zimsko zalogo

oblek in ulstrov

pri Jos. Rojina, Ljubljana.

Beležke.

Proti sodelovanju v Radičevi stranki. Na duhovski konferenci v Zrinjskem Topolovcu (okrožje Cirkveniško) je navzoči kler soglasno sprejel sledeči predlog: »Povodom najnovejših brezverskih izjav ter napadov Radičevih na naš dični episkopat ter celotno duhovščino, prosimo duhovsko oblast, da energično nastopi proti Radiču; vse one duhovnike pa, ki se po vsem tem še nahajajo v njegovi stranki, pa pozove, naj se umaknejo brezpogojno iz njegovih vrst, ker dajejo narodu javno pohujšanje, ali pa ga vsaj zadržujejo na krivem potu z Radičem.«

»Poraz Slovenije«, pravi »Narodni dnevnik, je izjava finančnega ministra Stojadinoviča, da je Slovenija bogata in da je strogo izterjevanje davkov sam ukazal. K temu žalostnemu dejstvu imamo dostaviti le to, da so tega »poraza« krivi tisti, ki s Stojadinovičem ne samo v vladi skupaj delajo, ampak za davke, ki jih ta moč izterjava, tudi glasujejo. Naj »Narodni dnevnik« poslanec, ki so mu blizu, vpraša, ali je to potrebno.

»Gonja proti srbstvu.« Kje? Saj veste, da v »Jutru«. Včeraj piše, da je »gonja proti srbstvu zločin na Slovence«. To gonjo naj bi vršila po smislu »Jutrove« notice seveda SLS. — Da pri nas ni nikake gonje proti srbstvu, ve vsak, kdor hodi na naše shode in kdor bere naše časopise. Boj proti režimu pa seveda ni boj proti srbskemu narodu, ker bi sicer marsikak srbski list bil tudi protisrbski. — Nobe-nega govora in nobenega članka proti srbskemu narodu ne boste našli v naših vrstah, zato je zamenjavanje pojmov v nasprotnem časopisu preračunano na to, da bi v nepoučenem Belgradu vzbujalo sovraštvo proti Slovincem in zlasti proti zastopnici našega naroda, proti SLS.

Molk. Na seji finančnega odbora je govoril poslanec dr. Kulovec o davčni praksi v Sloveniji. V Sloveniji ga danes ni človeka, ki ne bi čutil, kako globoko sega davčna praksa pri nas v vsak žep. Industrija ne more nikamor naprej, trgovina zastaja, obrtniki delajo večinoma že sami brez pomočnikov, kmetje pa si podajajo kljuko pri denarnih zavodih za posojila, ne za povračila. Proti sedanji neznosni davčni praksi so pred par tedni soglasno gremeli po celi Sloveniji vsi demokrati, radičevski, socialistični in radikalni topovi. Komaj pa je začel zborovati finančni odbor, se je oglasil edinole poslanec SLS dr. Kulovec z ostrim protestom proti finančnemu ministru, od katerega je izsilil priznanje, da je on ukazal pobirati tako visoke davke v Sloveniji kot se pobirajo. Mi smo o močnem nastopu dr. Kulovca včeraj izčrpano poročali, ostali slovenski listi pa v akcijo posl. dr. Kulovca »Slov. Narod« bi bil lahko iz »Slovenca« posnel vsaj kratko notico, pa je ni. Zakaj ne? Mar iz gole zavisti, da se ni oglasil dr. Pivko, ki je tudi član finančnega odbora? A tudi o molku posl. dr. Pivka molče naša demokratska glasila. Iz vsega se vidi, koliko so demokratski trgovci vredni. Dokler lahko streljajo doma s papirjem, še nekaj poka, ko pa je treba nastopiti na pravem mestu, zleze demokratska gospoda v dve gubi, kakor hruške na sušilnici. Molk dr. Pivka se ne da opravičiti niti s tem, da je on za dvanajstine glasoval, kajti če je glasoval za dvanajstine, še ni glasoval za sedanje davčno prakso v Sloveniji, in to bi bil lahko brez škode za svoj ugled gospodu ministru povedal. S svojim molkom — qui tacet, consentire videtur — pa je splošni slovenski zadeti silno škodoval. Volivci pa si bodo zapomnili molk posl. dr. Pivka in molk demokratskih glasil.

Maroko.

V sedanjih dneh, ko se bijejo v severni Afriki hudi boji, ki zadajajo Franciji in Spaniji težkih skrbi, nas bo gotovo zanimalo, da si malo bližje ogledamo znamenito deželo in njeno prebivalce, ki so se drznili upreti se oni mogočni Franciji, ki je diktirala Nemčiji mir. Pravo ime te dežele je »Maghreb el-aksa«, kar pomeni v arabskem jeziku »najoddaljenejši zahod. Ime Maroko so stvorili šele Franki iz imena glavnega mesta Marakeš. Gorovje atlas se vzpenja po sredini dežele, ki jo deli v 2 dela, severozahodni med Atlasom in Atlantskim oceanom ter jugovzhodni del, ki pripada že k puščavi Sahara. Glavno življenje Maročanov se odigrava v oceanskem delu, ki je radi ugodnejše klime mnogo bolj rodovit kot saharaki, kjer vejejo žgoči vetrovi. Oceanski del se dviga polagoma od morja v treh terasah proti Atlasu. Na najnižji terasi se nahajajo mnogoštevilne oaze, ki jih morajo deloma umetno namakati. Tu se razprostirajo obširni vetrovi z različnim južnim sadjem. Na višji terasi so prostrane stepe sočnatimi pašniki, kjer je radi tega ovčereja jako dobro razvita. Končno na zadnji, najvišji terasi pa imamo šele njive, ki so zelo rodovitne, ker obstoja zemlja iz publice in ne vrste črnozjoma ter je tu tudi obilo vlage in višinske lege. Ta del je prava žitnica za Maroko, kjer uspevata predvsem pšenica in ječmen. Južno odhod, med Visokim Atlasom in Antiatlasom je manjši del oceanskega

Dr. Fr. Kotnik:

Naši bukovniki.

Bukovnik je bil mož, ki je znal pisati in brati, vsled česar so ga nepismeni zelo spoštovali, kakor sploh naš narod na Koroškem spoštuje lepo knjigo in lepo pesem.

Nemška literarna zgodovina nam pripoveduje, da se je slovstvo v 13. stoletju preselilo z visokih viteških gradov v mesta, ki so takrat vzcvetela, kjer so ga gojili približno do leta 1500. pridni rokodelci kot obrt.

Med koroškimi Slovenci pa beži literatura na kmece, kjer jo goje pridni poljedelci v živi naravi; deloma vzklije pesem v naravi sami, deloma pa negujejo bukovniki staro mestno literarno tradicijo. Prvi sledovi so že v kat. dobi, ko slovenski protestantski kmetje pri Podklostru prepisujejo sloven. protestantske knjige. Gregor Einspieler je priskrbel V. Ob-laku tak rokopi.

V 18. stoletju pa imamo iz l. 1767. (eno leto pred Drabosnjakovim rojstvom) z okorno roko pisan in ilustriran rokopis Antikristovega življenja »po svabej Modruesti na svojski jezik preberniano, po tem večam dove vzeto ino preveržano skuez Matti-lasa Zegarja savoll nigovoh doobrah Periatel-lov«. Ta rokopis so potem prepisovali od roda do roda in po drugih slovenskih krajih najbrž original tudi na novo prevedli. Imel ga je neki Simen Morkoc, l. 1814. pa je bukve zopet prepisal Joannes Osirnik v marenberškem okra-

ju. Tudi ta izvod je ilustriran. V koliko je ta izvod v zvezi s prvim, še nisem preiskoval. Tudi Matija Naglič navaja v svojem Halištru Bukve od Antikrista. O teh in drugih Antikristovih rokopisih bom govoril v posebni razpravi, ilustracije pa bo opisal in ocenil dr. Stele. — Srednjeveški misteriji, ki so jih pregнали iz mest in trgov, najdejo na kmetih varno zatočišče, tam jih negujejo kmečki dile-tantje, prepisujejo in uprizarjajo. Pasijonske igre preživijo v varnem zavetju stoletja. Iz konca 18. stoletja je rokopis pasijonske igre iz Zelezne Kaple.

Nad Vrbskim jezerom orje Drabosnjak verze iz zemlje, stopa za plugom in »dela pes-mic«. Nebroj rokopisov poznejših prepisovav-cev je znanih. Na Kostanjah, v Kotmari vesi pri Rožeku, v vrbski okolici — povsod jih prepisujejo kmetje. Drabosnjak je deloma kmet prosvetljene dobe, deloma tiči še v srednjeveški mistiki, deloma je potomec skro-tovičenega verza in nemškega »špruhreim«-a. Svoje verze imenuje rajme, »Svojenji Obace« je deloma pozni potomec spruchreima. Pri roki imam vprav prepis »Igre od zgublanega Sinac«, ki ga je pisal na dan sv. Jurja l. 1877. Janez Lipič, mlinar pri Vrbi ob Vrbskem je-zeru. »Prepisano raz knjigo rajnega Andreja Šuster, zvrhnji Drabosenik v Kamne«. Igra je posneta po lepi svetopisemski paraboli o izgubljenem sinu, a je popolnoma pokoroše-na. O drugih prepisih Drabosnjakovih del prim. n. pr. Dom in Svet, 1922, str. 391 sl. in »Čas« 1923-24, str. 217 sl.: Drabosnjakove »Bukelce od Matjaža«. Pa Drabosnjak ni edi-

ni. Ze prej sem omenil Zegarja iz l. 1767. Okoli l. 1803—1813. je na Koroškem vse polno bukovnikov, kmečkih pesnikov in pevcev. Tedaj je Rož slovel »kakor mali slovenski Aten od svoje vglajenosti, od svoje omike, od svojih pesmi ino pevcev«. Prigodilo se je, da je kmet, ki je pripeljal sina v latinske šole v Celovec, profesorja latinski nagovoril, drugi se je »za veselje ino kratak čas po gerčkih klasikih gerčko govoriti naučil«. (Slov. Bčela 1853, str. 203—204.) To je bilo nekoč obče znano, žalibog ne vemo za imena. Vem pa, da to v Janežičevem rojstnem kraju nič ni bilo nenavadnega. Zato pa se je tam mogel roditi Janežič, tam v malih slovenskih Atenah.

V umetnosti je baročna doba zapustila med narodom trajnih sledov. Literarni barok so negovali naši kmetje — ne samo na Ko-roškem, tudi drugod.

In danes? Dokument iz Turkove hiše na Resniku pri Borovljah je tudi potomec onih zarumenelih foliantov, pisanih od trdih slo-venskih kmečkih rok, ki so nam v Korotanu ohranili pisano slovensko besedo od roda do roda.

Zato pa slovenska beseda na Koroškem mora živeti!

Kolesa
J. Gorec

kupite najbolje in najceneje pri trvdki palača »Ljubljanske kre-ditne banke« in Gospo-svetska cesta 14.

Vsi DELI, OPREMA in PNEVMATIKA na zalogi!

Dnevne novice.

Spominska slavnost v Beogradu. Dne 9. t. m. je preteklo deset let, odkar je Beograd v svetovni vojni po hrabri brambi padel v sovražnikove roke. Napadale so Beograd združene avstrijske in nemške armade, ki so razpolagale z mogočno artiljerijo 350 topov. Jasnje je bilo iz vsega početka, da se Beograd, ki ni bil moderno utrjen in je bil ogrožen tudi od zadaj, ne bo mogel dolgo držati. Kljub temu je njegov padec globoko pretresel vse, ki so bili s sreem na strani Srbije in njenih zaveznikov. Sledili so težki dnevi srbske nesreče: beg celokupnega naroda s kraljem-starškom preko albanskih gor. Zdelo se je, da iz tolike pogube vstajenje ni mogoče. Vsak drug narod bi bil v enakih okoliščinah obupal in se udal, a Srbi so vztrajali in tudi dočkali zmagovito vrnitev v domovino in združili se s Hrvati in Slovenci. Deset let po svojem padcu je Beograd kot svobodna in mogočna prestolnica velike jugoslovanske države proslavil spomin tistih, ki so ga v tistih temnih dneh junaka bratili, tistih, ki so zanj umrli. Slovesnost se je vršila na bregu Donave, kjer so bili stopili na belgajski tla prvi sovražniki in kjer so bili Avstrijci pokopani v skupnem grobu 260 avstrijskih in 240 srbskih vojakov, padlih v bojih za mesto, in jim postavili spomenik. Slovesnosti so prisostvovali vsi člani vlade, skupni diplomatski zbor zavezniških držav, mnogo poslancev, društva, vojaštvo in velika množica občinstva. Ob prihodu patrijarha Dimitrija, ki je opravil službo božjo za padle, so se oglasili topovi z monitorjev, Vračarja, Topčidera in Kalimegdana. Nad Beogradom je krožilo osem letal. Govorili so patrijarh Dimitrij, potem rezervni podpolkovnik Vražjlovič, Cveta Milutinović in polkovnik Ljubomir Nenadović, ki so se bili vsi trije udeležili brambe Beograda. Na grob padlih so položili več vencev; posebno krasen je bil srebrni venec, ki ga je poklonil mrtvim žrtvam belgajski zlatar Zarić.

Vojna akademija v Beogradu je preteklo nedeljo na slovesen način proslavila 75 letnico svojega obstoja.

Naša delegacija na interparlamentarni konferenci v Washingtonu in naši izseljenci. Kakor poroča čistaški »Hrv. Glasnik«, je podpredsednik naše delegacije na interparlamentarni konferenci v Washingtonu, Velizar Jančević, izjavil ameriškim časnikarjem, da bodo jugoslovanski delegati po dokončanem delu stopili v stik z jugoslovanskimi izseljenci, ki jih je v Združenih državah do pol milijona.

Nakladanje in razkladanje vagonov. »Službene novice« prinašajo sledečo naredbo prometnega ministra: Čas za nakladanje in za razkladanje je skrčen od 24 ur na 6 delavnih ur. Po preteku svobodnega roka se pobira stojnina za polnih 6 ur vsako uro 10 Din. Za nadaljnjih 6 ur po 20 Din od ure, za vsako nadaljnjo uro po 30 Din od ure in vagona. Delovni čas za nakladanje in razkladanje se raztegne od 7. do 12. in od 13. do 18. ure. Naročnina za vagon se poviša od 48 na 150 Din. Ta naredba je bila izdana radi prenaslanosti postaj. Veljala bo za določen čas, potem bo spet ukinjena.

Otvoritev zagrebske kulturno-zgodovinske razstave in jubilej narodnega gledališča. V nedeljo so v Zagrebu na slovesen način otvorili kulturnozgodovinsko razstavo mesta Zagreba. Razstavo je ob navzočnosti velikega župana Treščec-Banjskega, generala Matića in drugih dostojanstvenikov otvoril mestni župan Heinzel. Gostje so si nato ogledali razstavo, ki je nameščena v raznih zgradbah (Umetnostnem paviljonu, akademiji, vseučiliški knjižnici, Učiteljskem domu in foyerju Nar. gledališča) in je izredno zanimiva in bogata. Razstavo je uredil prof. Ljubo Babić. — Povodom otvoritve kulturnozgodovinske razstave se je vršila v Nar. gledališču slovesna predstava, ki je veljala istočasno proslavi 30 letnici, odkar se je nar. gledališče pre-

selilo v sedanjo novo zgradbo. Slavnostni govor je imel prof. dr. N. Andrić, bivši dramaturg in intendant. Narodno ženstvo je prisostvovalo predstavi v hrvatski narodni noši. — V foyerju gledališča je bila istočasno otvorena razstava, na kateri so zbrani vsi važnejši predmeti in spominki, nanašajoči se na zagrebsko gledališče od njegovega početka do leta 1895. Tu so rokopiši, trofeje, oprava, kostumi I. pl. Zajca, Milke Trnine, Fijana, Mandrovića, Freudenreicha, Ružičke-Strozi in mnogih drugih odličnih hrvatskih umetnikov in umetnic.

Izseljeniška statistika. Po podatkih izseljeniškega komisarijata se je izselilo meseca junija t. l. v celem 241 naših državljanov. Od teh odpade 234 na Hrvaško in Slavonijo, 6 na Slovenijo in 1 na Bosno. V času od 1. aprila do 30. junija t. l. se je izselilo 646 ljudi in to iz Hrvaške in Slavonije 544, iz Slovenije 41, iz Srbije 38, iz Dalmacije 9, iz Vojvodine 7, iz Bosne in Hercegovine 6, iz Črne gore 1.

Poroča. Dne 12. t. m. se je poročil v Ribnici g. Franc Peček iz Hrovače z gđ. Justino Klun, hčerjo posestnika in trgovca iz Prigorice. Ženin je bil dober igralec na ribniškem odru.

Zgradba nove državne bolnišnice v Zagrebu. Načelnik ministrstva narodnega zdravja dr. Štampar je te dni obiskal zagrebskega župana in ga obvestil, da se že v prihodnji drž. proračun sprejme prvi obrok za zgradbo nove državne bolnišnice v Zagrebu. Načrti so že gotovi in bo stala na Salati. Država bo prispevala polovico vseh stroškov, druga polovica odpade na mestno občino, kapitelj, županijo in nadškofijo. Dela bodo trajala tri leta. V zvezi z državno bolnišnico in pod njeno upravo se zgradi tudi otroška bolnišnica, ki bo pa imela neke posebne oddelke, ki bodo mogli služiti kot klinika.

Na gimnaziji v Osijeku so razpustili štiri višje razrede zaradi premalega števila učencev. Dijaki bodo morali v Požeju, kjer je sedaj edina višja gimnazija v Slavoniji.

Roparski napad. Na potu do Jame Čevske (v Črni gori) so napadli trije razbojniki občinskega tajnika Radovana Damjanovića in mu vzeli 160 komadov Jbeznice vojne odškodnine.

Usodna zmota. Blizu vasi Police pri Cetinju je šel kmet Mijo Bajić pomagat svojemu sosedu Ljubi Štatalju. Ker sta se z delom zakasnila, sta šla prenočevati v neko zapuščeno barako. Mimoidoči orožniki pa so mislili, da se skrivajo v zapuščeni kolibi odmetniki. Začeli so streljati in so Bajića težko ranili.

Prijeti žeparji. Zagrebski policiji se je posrečilo izredno dober lov. Prijela je namreč veliko žeparsko družbo, ki je 29. avgusta t. l. oplenila delavca Kosto Milovića za 113.000 dinarjev. Kosta Milović je živel namreč kot delavec več let v Ameriki in je prinesel s seboj v domovino lepe prihranke. Dne 29. avgusta se je odpeljal v Zagreb, da zamenja svoje dolarje. Za 2100 dolarjev je dobil 113.000 dinarjev. Ko se je v neki gostilni nekoliko okrepčal, je odšel na kolodvor v čakalnico, kjer je vsled utrujenosti trdno zaspal. To priliko so izrabili žeparji in so mu prerezali vrvice, na kateri je imel obešeno torbico z denarjem pod telovnikom. Pobrli so mu ves denar. Ko se je Milović prebudil, mu ni kazalo drugega kakor da svojo nesrečo prijavijo policiji. Policija prve dni ni mogla ugotoviti več, kakor da se je neka ženska odpeljala iz Zagreba z avtom, ki da je denar silno razsipavala. Precej pozneje pa je dognal zagrebski detektiv Gjuro Jovičić, da znana žeparja Mato Matković in Josip Janović jako razsipno živita. Dognal je tudi, da je Janović dal shraniti nekemu gostilničarju 20.000 dinarjev, ki jih je detektiv svedea takoj zaplenil vsled suma, da utegne biti to del Milovičevega denarja. Nato je zvedel, da sta žeparja naročila pri nekem čevljarju 5 parov novih

posameznih hišah. Glavni izvozni produkti so torej le kože, volna, jajca in ječmen.

Prvotni prebivalci Maroka so bili hamitski Berberi, ki so se morali pozneje radi vpada Arabcev umakniti v gorske doline. Namesto izraza Berberi rabimo navadno izraz Kabili, ki so ga vpeljali Francozi, a predstavljajo v resnici samo en rod celega plemena. So visokorastli ljudje, svetlih las, modrih oči, in so prej podobni nordijskim Arijem nego ostalim Hamitom. Izredno so žilavi in prenesejo tudi največje napore. Na glasu so kot izborni tekači in napravijo do 120 km v 24 urah. Neznosno vročino, ki doseže poleti do 72° C na solncu, prav lahko prenašajo in ne čutijo pri tem nikake utrujenosti. Radi tega so kot nalašč ustvarjeni za vojake, toda Francozi so se jih le v omejenem številu posluževali, da bi si ne vzgajili preveč močnega sovražnika. Danes je pravih Berbercev malo, večinoma so potomci mešane krvi, Arabcev in Berbercev, ki so si poleg svoje žilavosti pridobili od Arabcev še veliko divjost. Mnogo je tudi Judov, predvsem španskih, ki so bili v srednjem veku pregnani iz Španije. Prebivajo večinoma po mestih in njih število dosega 150.000.

Največje mesto Maroka je Fes, ki šteje okroglo 100.000 prebivalcev in je sedaj sedež maroškega sultana. Glavno mesto, ki leži jugozahodno od Fesa v rodoviti dolini, pa je Marakeš, ki šteje samo 87.000 ljudi. Trgovsko važnejša sta dalje radi svojega pristanišča še

Hotel Bristol

BEOGRAD

Telefon 11-55

v neposredni bližini železniške, parobrodne in tramvajske postaje. — Hotel L vrste, popolnoma prenovljen, neoporekljive čistote in z vsestranskimi udobnostmi. — Prostrane, zračne in moderno opremljene sobe. — Familijarni apartmani. — Salon za konference. — Centralna kurjava, lastna električna centrala, kopeli in lift. — Soba dnevno z eno posteljo od 35 Din in višje. — Odlična srbska in tuja kuhinja. — V vinski kleti najfinjša domača in tuja vina. — Kavarna z beograjskimi, zagrebskimi, ljubljanskimi in zunanji časopisi. — Cene sobam, hrani in vsemu drugemu znatno znižane.

čevljev in dala are 1000 dinarjev. K čevljarju je hodil detektiv tako dolgo čakati, da je oba zrela tička res ujel, ko sta prišla po naročene čevlje. Preiskava je dognala, da sta žeparja nakupila za ukradeni denar silno mnogo blaga, ki ga je policija zaplenila, ostanek pa sta zapravila v veselih družbah. Okradeni delavec Milović bo dobil komaj eno tretjino svojega denarja nazaj. Žeparja Matkovića in njegove tovariše so izročili sodišču.

Nesreča češkega veleindustrija Škoda. — Znani češki veleindustrialec Škoda, lastnik velikih orožarn in topolivnice v Plznu, je blizu Dunaja težko ponesrečil. Avtomobil, s katerim se je vozil, se je na premočeni cesti spoznil in se prevrnil. Šofer je obležal na mestu mrtve, Škoda pa je dobil težke poškodbe na glavi, da so ga morali prepeljati v sanatorij.

Kralj tobaka umrl. V Newyorku je umrl kralj tobaka, Duke. Zapustil je ogromno premoženje 150 milijonov dolarjev.

Boh. Bistrica. Običajni vsakoletni živinski sejem, ki se vrši na Boh. Bistrici vsako leto na dan sv. Luke, se vrši letos en dan pozneje na ponedeljek dne 19. t. m. na živinskem sejmišču pri občinskem domu na Boh. Bistrici. Sejem obeta biti dober, ker bo napredaj dovolj prvo vrstne plemenske živine. Toliko v vednost vsem kupcem, kateri bodo posetili ta sejem.

Na tisoče in tisoče gospodinj uporablja pri pranju samo milo »Gazela« in to že leta in leta. Ali ste tudi Vi med njimi?

Iz Ljubljane.

Ministrski predsednik Pašić. Včeraj je s popoldanskim brzovlakom 16.16 prispel v Ljubljano ministrski predsednik g. Nikola Pašić s svojo soprogo in s spremstvom. Na kolodvoru so ga pozdravili min. n. r. dr. Gregor Zerjav, načelnik g. Krementšek kot zastopnik velikega župana, ki je na dopustu, ravnatelj državnih železnic dr. Borko in policijski nadsvetnik dr. Mlekuš kot zastopnik odsotnega policijskega ravnatelja. G. Nikola Pašić je ostal dalje časa v vlaku. Pred odhodom se je prikazal pri oknu in ga je zbrano občinstvo živahno pozdravljalo. Nato je stopil pred vagon in se razgovarjal z zastopniki oblasti. Ob 17.15. se je odpeljal dalje v Beograd. G. Pašić je v ponedeljek zjutraj odpotoval iz Monte Carla. Izgleda zelo dobro in se je zelo živahno razgovarjal. Po vsem soditi, je popolnoma ozdravel.

Slovesna osmina po umrlem dr. Ivanu Šusteršiču se vrši jutri, v četrtek ob 7 zjutraj v frančiškanski cerkvi.

Ob priliki 5 letnice koroškega plebisa priredi dramatični odsek »Krekove mladine« v Ljudskem domu v Ljubljani narodno igro v treh dejanjih »Na smrt obsojenec«. Igra je primerna ravno za ta čas, ker nas spominja na boje med Slovenci in Nemci. — Predprodaja vstopnic v Jugoslovanski strokovni zvezi, Stari trg 2-I od četrta 15. t. m. vsaki dan od 6—9 zvečer in v nedeljo celi dan isto tam ter eno uro pred predstavo v Ljudskem domu. — Začetek točno ob pol 8 zvečer, konec ob pol 11. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Smrtna kosa. Umrla je gđ. Karolina Zehrer, učiteljica ročnih del v Mostah. — V Komenskega ulici je umrla gđ. Marija Regoršek. Pogreb bo danes ob 4 popoldne na pokopališče h Sv. Križu.

Stanovanjska beda v Ljubljani. Pod tem naslovom smo včeraj poročali o novem slučaju deložacije v Ljubljani, tihočem se vdove Ane Panter na Starem trgu št. 11 a. Po zanesljivih informacijah smo se prepričali, da na deložaciji ne zadene nikaka krivda hišne posestnice g. Haumidern, kar drage volje ugotavljamo.

Zaloga izdelkov konzervne tovarne »Globe« na Vrhniki se nahaja sedaj, ko se je paviljon na Vodnikovem trgu odstranil, nasproti čez cesto v trgovini z delikatesami in zalogo sira Antonija Pibernik, Vodnikov trg št. 5. — Tam se dobe vsako sredo in soboto prvovrstne domače krvavice, jetrnice in pečnice; vedno sveže hrenovke in drugi mesni izdelki; vse vrste mesnih in sadnih konzerv, marmelade in konservirano sočivo, vse vrste sira, surovo čajno maslo, rum, konjak, likerji, vino v steklenicah, divjačina in zaklana perutnina.

Iz štajerske.

Smrtna kosa. Pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju je na svojem domu umrl g. Ant. Peršuh, kaplan na Rečici ob Paki. Pokopani je bil rojen 6. januarja 1890, v mašnika je bil posvečen 25. julija 1913. Pogreb bo v četrtek ob 10 dopoldne. R. I. P.!

IZ MARIBORA.

Kat. starešinstvo v Mariboru. Včeraj dne 12. t. m. je imelo kat. starešinstvo v Mariboru svoj redni sestanek. Na njem je poročal dr. Korošec.

IZ CELJA.

Shod SLS. se vrši danes zvečer ob 8 v vrtini dvorani hotela Beli vol. Poročal bo narodni poslanec dr. Hodžar. Na shod so vabljeni vsi naši pristaši.

IZ TRBOVELJ.

Iz obrtniških krogov. Tudi pristaši SLS se pridružujemo poročevalcu »Nar. Dnevnik«, naj bi se ne zanašala politika v obrtniško društvo, ker s tem si sami sebi škodujemo. Zadnje zborovanje in občni zbor obrtnikov je pa pokazal, da se hoče s silo pritegniti obrtnike v demokratsko stranko. Tudi predpriprave za to zborovanje so se v tem smislu delale, kakor n. pr. objave samo v »Jutru«, drugi listi se niso upoštevali. In brzovalka na dr. Zerjava, jeli bila potrebna? Ker se obrtniki obračamo tudi na druge poslance, in se nam ti že večkrat pomagali in nas izveleli iz raznih nepravil, nas je rešena nekorektnost užalila. Do danes smo molčali, nismo hoteli

Damski plašči

najnovjših modelov, krasno blago, s kožuho in ali brez se nedvomno dobijo najceneje pri trdkih

Fran Lukić pred škofijo

Modni ševit plašč ž od Din 450.— dalje. — Velu plašči od Din 600.— dalje.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Sreda 14. okt.: »Pegica mojega srca«. — Red C. Četrtek 15. okt.: »Ifigenija na Tavridi«. — Red D. Petek 16. okt.: »Periferija«. — Red F. Sobota 17. okt.: »Pegica mojega srca«. — Red B. Nedelja 18. okt.: »Zimska pravljica«. — Izven. Ponedeljek 19. okt.: »Periferija«. — Red E.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sreda 14. okt.: »Aida«. — Red E. Četrtek 15. okt.: — Zaprio. Petek 16. okt.: »Mrtev oče«. — Red A. Sobota 17. okt.: »Hoffmannove pripovedke«. — Red C. Nedelja 18. okt.: »Nabore«. — »Povratnik«. — Izven. Ponedeljek 19. okt.: — Zaprio.

Knjige in revije.

Vinarstvo. Po prvem delu knjige: Vinarstvo in kletarstvo Frana Zweiflerja priredil direktor Andrej Zmave, ravnatelj vinarne in sadjarske šole v Mariboru. 128 podob. Maribor 1925. Cena Din 70. — V naši kmetijski književnosti malone nobena stroka ni tako slabo zastopana kot vinarstvo. Ta nedostatek obustijo zelo naši vinogradniki, še bolj pa naše kmetijske šole. Knjiga obsega vse, kar je treba vedeti napredkaželjnemu vinarju. Vsebinska knjiga je sledeča: I. Opis podzemnih delov trsa. II. Opis najboljše vrste vinske trte. III. Načini razmnožitve vinske trte. IV. Kako si uredimo in zasadimo vinograd. V. O vzgojnih načelih. VI. Vsakodnevna kulturna opravila v vinogradu. VII. Škoda

izzvati strankarskega boja v društvu, če bo pa potreba, bomo na mestu prvi.

Ponesrečen rop. Ko se je vračal g. Filip Križnik od društvenega zborovanja iz Zagorja v Trbovlje, ga je napadel ne daleč nad Hra- stelom neki človek, ga ustavil s klicem »stoj«, mu zapovedal roke držati kvišku in mu pre- iskal žepa. Ko je obtipal v notranjem žepu listnico, mu jo je hotel vzeti, v tem je pa Križnik lopova sunil v prsa, da je padel pre- cej globoko v jarek pod cesto. Križnik se je nato skril, stihal je pa iz svojega skrivališča, kako je napadalec klical svojega tovariša, kar kaže, da je imel pomočnika. Na tej poti se je zgodilo že več napadov.

HRASTNIK.

V nedeljo je gostoval tukaj dramatični odsek Bralnega društva iz Trbovelj v dvorani Loger na hribu. Po igri je imel g. Radešek iz Ljubljane predavanje o Koroški. Udeležba je bila lepa.

Ustanovitev Ljudske posojilnice. V smi- slu sklepa I. kršč. socialističnega kongresa, da se naj ustanovijo po vseh delavskih cen- trih hranilni zavodi, ki imajo namen vzgajati varčnost med delavstvom, se je tukaj ustano- vila »Ljudska posojilnica«. Prostore je dal g. Al. Loger v novi stavbi nad točilnico. Posojil- nica bo uradovala vsak plačilni dan t. j. vsa- kega prvega in petnajstega v mesecu; v sluča- ju, da je ta dan praznik, pa dan preje in si- cer dopoldne in popoldne ter vsako nedeljo od 9. do 11. ure dopoldne. V nadelstvu so gg. Janko Arnšek (načelnik), Viko Eržen, Rudolf Romšek, Franc Peterlin in Edo Kuk- man. Nadzorstvo: gg. Jenko Metod (predsed- nik), Straus Polde, Joško Arnšek, Franc Jer- man in katehet Medvešek iz Trbovelj.

Ali sme katoliški du- hovnik kaj zahtevati od države?

Prva tri stoletja sta bila kongrua za du- hovna — meč in ogenj. Rimska država kot ta- ka je mislila, da mora katoliško ime zatre- ti, pa zatrla ga ni: zmagal je križ! Taki dogodki so se ponavljali v zgodovini ob raznih časih in po raznih deželah; prav zadnji na Ogrskem pred kratkim, ko so bili komunisti na vladi. S tem se potrjuje resnica: Dixit mundus clero: inimicus tibi ero. Končno pade meč na glavo preganjavcev samih, in cerkev je po navadi po takih bojih razvila le še čvrstejšo svojo moč in silo.

Taki viharji oblaki se nad katoliško cer- kvijo zbirajo tudi v Jugoslaviji.

Predno pa potrkamo na vrata zadnjega si- romašnega bajtarja, smemo vseeno opozoriti na gotove okolnosti, da se javnost zave, kako nespametno in krivično ravna naša državna uprava, ko tako malo obzirno nastopa nap- ram katoliškim duhovnom.

1. Duhovniško delo je velevažno za posa- mezne državljane in celokupno državo. Svobo- domiselci seveda tega nočejo priznati; ker jim je vera odveč, so jim tudi oznanjavci vere nepotrebna stvar. Ali nam in našemu sloven- skemu ljudstvu so Bog, duša, večnost — resne stvari, ker se zavedamo, da je prvi namen človeku, da Bogu služi in živi po njegovih za- povedih. Naše postave govore marsikje o mor- ali, pa resnični temelj morali je le vera v Boga. Pa s tem, da kat. duhoven goji versko mišljenje in čednostno življenje, polaga ob- enem temelje tistim lastnostim, ki so predpo- goj zemeljske sreče in blaginje. To so bistri državniki vedno čutili. Cesar Napoleon je re- kel: »Edina vera mora pravo srečo podeliti katerikoli družbi ter utrditi temelje dobre vla- de.« In celo Ciceron je priznal: »Prva opora vsake države, neobhodno potrebna vez člove- ške družbe je strah božji.« Država brez vere

mora prej ali slej propasti. — Naš verni slo- venski narod se tega živo zaveda; naši držav- niki na vladi, ako sodimo po njihovih dejanjih zadnjega časa, tudi po tem, kako neprijazno se postopa s katoliškimi duhovniki, ki so nositelji katoliškega bogočastja in katoliške vere, nima- jo te zavesti brez ozira na to, da pripada polo- vica državljanov katoliški cerkvi.

2. Na ugovor, da kat. duhoven ne služi direktno državi tako kakor n. pr. državni urad- niki, odgovorimo, da je sicer to res, a vkljub temu je tudi kat. duhoven v takem razmerju do države, da sme reflektirati na večjo ob- zornost od njene strani.

Župniki vodijo matice in ta posel — lahko rečemo — za stonj opravljajo. Za stro- ške uradne pisarne in vodstvo matic prejema maticar za vsakih 100 oseb — poslušajte — po eno krono: torej župnik s župnijo 2000 duš dobiva za vodstvo matic — 20 kron — za majhno steklenico črnila. Pojdite po pisarnah in vprašajte, koliko znašajo pavšali za kurja- vo, za papir, kuverte, peresa, knjige, kar je vse znatno drago. Lahko rečemo, če ne bi du- hovni vodili matic — in to redno, zanesljivo, bi sicer maticno vodstvo precej več stalo ka- kor sedaj znašajo vse duhovniške pla- če. — Naj se tudi ne prezre, koliko novih šol in novih razredov je zadnje čase nastalo in s tem tudi mnogo več dela in potov včasih na po- cele ure oddajene učilnice — a naj se tudi ne prezre, kako površno se katehetom iz- plačujejo razne nagrade.

Člen 12. Ustave se glasi: »V kolikor so v državnem proračunu določeni za verozakonske svrhe izdatki, se morajo med posamezna usvo- jena in priznana veroizpovedanja deliti so- razmerno s številom njih verni- kov.« Dokler bo država podpirala druga ver- stva, imajo naši davkoplačevalci pravico za- htevat, da se prispeva tudi k potrebščinam kat. cerkve, in kjer gre za osebe, ne samo po številu in dejanski potrebi, ampak tudi po iz- obrazbi.

4. Naša država je prevzela po Avstriji raz- ne imovine in pravice, s tem pa logično tudi obveznosti, ki jih je imela bivša država. Duhovniki smo bili ordinirani na »titulus men- sae«, s katerim se nam je zagotovila še pred ordinacijo od strani države skromna preskr- ba za slučaj onemoglosti; prevzet je tudi za- kon bivše Avstrije o duhovniški kon- grui, ki se sicer še izvršuje, ampak strikto po črki (da se duhovnom nakazuje kakor v posmeh! po nekaj dinarjev na mesec), ne pa po duhu postave, ki namerava preskrbo času in stanu primerno.

5. Najbolj kričeča stvar v novi draginjski odredbi pa je odločba, da se ustavi vsaka dra- ginjska doklada župnijam, ki nimajo 200 hiš, med katere spadajo največ tako imenovane versko zakladne fare.

Verski zaklad se je kreiral v jožefinski dobi, v vsaki kronovini zase, iz imovine zapri- tih samostanov s tem namenom, da se ustano- vi in fundira na odročnih krajih precej novih far — v ljubljanski škofiji 85. Verski zaklad je torej cerkveno imetje, iz cerkvene provenience in ustanovljen v cerkveni na- mene, da se ž njim podpirajo nezadostno fundirane župnije. Sprva so tudi škofje ime- li vplivno besedo pri upravi tega premoženja; s časom si je vlada prilastila upravo nad ver- skim zakladom, porabljala pa je njega dohod- ke do vojne v tiste namene, kakor je bilo do- ločeno.

In sedaj? — Ne bomo se pečali z razme- rami verskega zaklada mariborske oblasti, ker nam za enkrat ni znano, kaj se je zgodilo z nekdanjim štajerskim verskim zakladom; nam zadostuje, če pregledamo verski zaklad bivše kranjske. Le-ta razpolaga sedaj z velikim pre- moženjem in ima predvsem v blejskem kotu na Mežakliji, Poklukli, Krmi, Radovni v k. o. Sp. in Zg. Gorje, k. o. Češnjici, Srednjevasi ogromne gozdne komplekse, ki merijo 9393 hektarjev, ali zelo 18.000 oralov. Izvzemši na Mežakliji in Radovni, kjer je nekaj bukovine, je rast sama jelovina. Na svojem posestvu ima verski zaklad 12 hiš, na Fortuni veliko jarme- nik-žago s turbino, 3 vzpenjače.

Ta kranjski verski zaklad predstavlja samo v blejskem kotu — milijardsko vrednost.

In kaj ima od tega tisti, kateremu so pri- hodki tega imetja v prvi vrsti namenjeni — to je duhovščina ljubljanske škofije?

Če se spomnimo, koliko pomanjkanja je duhovništvo prestalo v letih 1918—1923, ko ni imelo še nobene draginjske doklade — v času, ko se je les 70 krat dražje prodajal kakor pred vojno; kako se godi sedaj; kako se odreka ravno versko-zakladnim faram, radi katerih je bil verski zaklad v prvi vrsti fundiran, vsaka draginjska doklada, tako da je obstanek teh župnij v nevarnosti, ne moremo drugače reči kakor: vnebovpjoča krivica!

In kaj ima od verskega zaklada naše ljudstvo?

Da bi se ljudstvu olajšalo bogočastje, so bile ustanovljene versko-zakladne župnije za jožefinsko dobo s primerno dotacijo. Sedaj se govori o zbolšanju duhovniških plač, pa se v istem hipu približno 300 duhovnom odtegne

draginjska doklada v skupnem letnem znesku okoli 1½ milijona Din — in to v tistem tre- nutku, ko vleče vlada naj se porabi za tisto, za kar so namenjeni in kakor so se porabljali 140 let. Če bi ti dohodki res ne zadostovali, česar ne verjamemo, naj se proda za nekaj milijonov godza in izkupilo porazdeli na neza- dostno fundirane župnije, pa bomo brez drage državne režije ceneje in zadostno oskrbeli na- še nadarbine.

Vnebo vpjoča krivica!

Naše geslo je: Verski zaklad cerkvi nazaj! Deviza našemu ljudstvu bodi: Dohodki ver- skega zaklada naj se porabi za tisto, za kar so namenjeni in kakor so se porabljali 140 let. Če bi ti dohodki res ne zadostovali, česar ne verjamemo, naj se proda za nekaj milijonov godza in izkupilo porazdeli na neza- dostno fundirane župnije, pa bomo brez drage državne režije ceneje in zadostno oskrbeli na- še nadarbine.

Verski zaklad cerkvi nazaj!

J. M.

Vsaka pametna gospodinja
gleda na to, da si prihrani prekomerno delo kar ji
obvaruje zdravje in mladost
Ekonomična izbira dela ji je pa omogočena samo
ako kuha s plinom
Zato zahtevajte takoj brezobvezna pojasnila
in proračune od »MESTNE PLINARNE«

Dopisi.

Ježica. V nedeljo 11. oktobra je uprizoril naš Orel Jalenovo dramo »Srenja«. Ze dejstvo, da se je društvo lotilo te psihološko tako težke in zamotane drame, je dokaz, kako poživljeno goji naš Orel dramsko umetnost. Da je uprizoritev potekla tako lepo, gre predvsem zahvala gospodični Ivanki D., ki je zlasti na višku drame pokazala toliko igral- skega talenta, da nam je vlogo Dane podala tako živo in resnično, da so bili gledalci kar ginjeni. Pohvalno je omeniti gđno Marico D. Tudi druge vloge so igralci rešili več ali manj dobro, a ne- katere hiše, ki so motile harmonijo igre, upamo, da bodo s pridno vajo izginile. Orlu pa ključemo: Le vztrajno naprej na poti narodne prosvete!

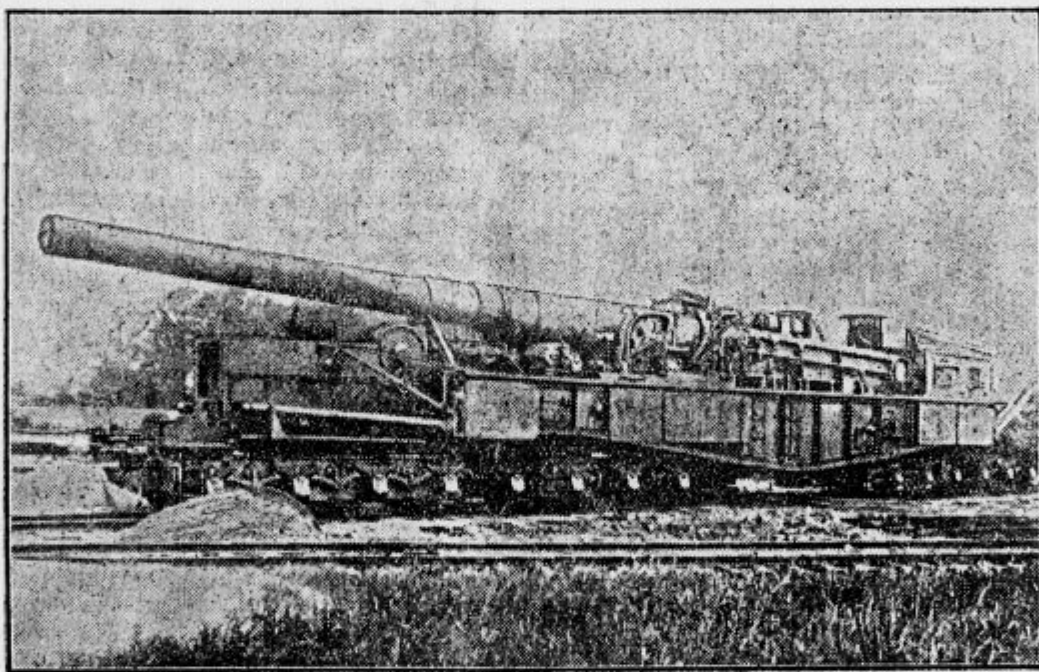
Metlika. Električna luč nam je ponovno in sedaj najbrže za dalj časa odpovedala. Upravičeno so pritožbe, da smo poleti razsvetljavo drago pla- čevali, sedaj, ko bi jo bolj potrebovali, je pa ni. Naj bi se že vendar končale vedne cenitve prop- adlega podjetja, da pride enkrat do trdnega go- spodarja in do prepotrebne razsvetljave!

Litija. Vpokojen je tukajšnji nadučitelj g. Bernard Andoljšek, ki je deloval skoro četr- stoletja na litijski ljudski šoli. Vzgojil je dva ro- dova, in ga bodo vsi njegovi učenci ohranili v hva- ležnem in najboljšem spominu. G. nadučitelju An- doljšku gre v veliki meri zasluga, da je dobila Li- tija še pred vojno mogočno in moderno stavbo nove šole, ki je zidana za osem razredov. Pod njego- vim nadučiteljevanjem se je po vojni razširila pr- votna štirirazrednica v šestrazrednico, tako da je za temeljno izobrazbo domačih otrok, ki ne gredo v višje razrede, v dovoljni meri poskrbljeno. V javnem življenju je stal g. Andoljšek sicer v na- sprotnem taboru ter je skozi par period bil izvo- ljen tudi v občinski odbor litijski; v zadnjih letih pa ni več javno nastopal, ker se mu je način se- danje politike zastudil ter tudi nasilnih metod v politiki ni odobral. Ostal pa je dolga leta tajnik podružnice SPD ter predsednik okrajnega učitelj- skega društva. — V priznanje zaslug, ki si jih je stekel g. Andoljšek kot izboren in vesten vzgoji- telj, kakor tudi za njegovo delovanje v prid litij- ske šole in občine, ga je občinski odbor litijski v seji 11. oktobra imenoval soglasno svojim častnim občanom Želimo mu, naj bi zasluženi pokoj živil mnogo let v zdravju in zadovoljstvu v krogu svoje rodbine, kateri je nad vse skrben oče in ki je dala vse štiri otroke slovenski domovini, da ji služijo: sin Vlado služi v vojni mornarici kot kapitan, hčer- ka Vida je sodna uradnica v Litiji, sin Mirko bo v kratkem diplomiral za inženirja, a hčerka Vanda si je izbrala očetov poklic in slušuje kot učiteljica v Trbovljah. — Na razstanku pa si ključemo, da smo bili in da ostanemo i nadalje prijatelji.

Lastni izdelki Sraice za gospode

pisane, temne in svetle v cenah Din 40—, 45—, 50—, 55—; cejir, boljše z ovratnikom v cenah Din 60—, 65—, 70—; modne z 2 ovratnikoma v cenah Din 75—, 95—, 105—, 125—; bele šifon Din 80—, najfinjši šifon Din 90—; spodnje hlače bele in barvaste Din 26—, 32—, 40—; spodnje hlače iz platna in gradla Din 45—, 55—, 60—, 68—.

F. in I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29.

V dobi konferenc za »razorožitev«.

V Aberdeenu v Ameriki so vili doslej največji top na svetu, ki ga bodo postavili ob Tihem oceanu za obrambo obale.

Prosvetna zveza.

V Smartnem pri Litiji bodo v Društvenem domu uprizorili v soboto 17. oktobra ob pol 8 zve- čer in v nedeljo 18. oktobra ob 3 popoldne veliko zgodovinsko dramo »Ben Hur«.

Orlovski vestnik.

Orliški krožek v Višnji gori uprizori v ne- deljo 18. oktobra ob 3 popoldne v Društvenem do- mu pri fari lepo igro v petih dejanjih: »Roka božja«.

Iz šahovskega življenja.

Danes, 14. oktobra ob 8 zvečer se vrši le- tošnji redni občni zbor Ljubljanskega šahovskega kluba na verandi kavarnе »Evropac«. Ljubljanski šahovski klub vabi na ta občni zbor poleg vseh članov tudi vse prijatelje šaha in pa delegate so- sednjih šahovskih klubov (Šiška, Vič, Litija itd.). Pričakovati je številne udeležbe tudi s strani dam- skega šahovskega sveta, ker se bo letos na novo otvoril tudi damski odsek. Prijave novih članic (tudi popolne začetnice) se sprejemajo pred za- četkom obnove zbornice.

Datum matcha dr. Lasker — dr. Vidmar, ki je določen za 20. januarja 1926, se bo moral naj- brže za par dni premakniti, ker je ravno za ta čas dr. Lasker že neke druge angažiran.

Šahovski anekdote. V centralni Nemčiji, blizu trga Halberstadt, se nahaja mala vasica, v kateri se je ohranil star običaj še do konca 16. stoletja. Kmetje vasi Strebek so imeli pravico, da igrajo z davčnim uradnikom partijo šaha, katere vloga je znašala višino davkov, ki so jih bili dolžni plačati kmetje cele vasi. To navado je pravzaprav vpeljal neki davčni uradnik, silno ognjevit šahist, ki ni mogel nati sebi enako močnega šahista. Ponudil

je vasi Strebek, naj vsako leto določi po enega šahista, kateri naj z njim igra partijo šaha in igra naj odloči, kdo plača davke. Seveda, ako je kmet izgubil, je plačala cela vas. In ta običaj se je ohranil od roda do roda. Kmetje so med letom toliko trenirali v šahu, da so redno dobivali partijo. Ko je za to slišal Friderik Veliki, tedaj se mu je zahotelo, da igra on sam z njimi igro, katero je pa po nekoliko potezah izgubil. Za spomin jim je kralj poslal en šah, katerega figure so bile srebrne, deščica pa iz slonove kosti. Prebivalci vasi Strebek pa še dandanes hranijo ta šah in ga po- kažejo vsakemu tuvcu, ki jih poseti. — To bi bilo nekaj za naš davčni vijak in bi v tem slučaju imeli letos na programu mesto matcha dr. Lasker — dr. Vidmar, raje match dr. Vidmar — Davčni urad.

P. B.

Poizvedovanja.

Zatekel se je mlad pes volitje pasme Dobi se na Dobrovi pri Ljubljani št. 25.

Volitve v obrtno sodišče.

V nedeljo, dne 18. oktobra se vrše volitve pri- sednikov obrtnega sodišča. Vsak volivec mora oseb- no oddati svojo glasovnico na volišču, eno pa mora prihraniti za slučaj ožjih volitev. Na glasovnice točno napišite imena kandidatov

Za I. skupino, Veliki obrati, je kandidatna lista krščanskega socialnega delavstva sledeča:

Prisedniki:

1. Franc Mandelj, kovač, tovarna za lep, Ljub- ljana;
2. Valentin Igličar, delavec, Dol pri Ljubljani, tovarna barv;

3. Karol Pintar, papirniški delavec, Zgornji Kašelj 55, p. D. M. v Polju;
4. Ivan Ločniškar, tiskarniški delavec, Jugo- slovska tiskarna, Ljubljana;
5. Križaj Janko, delavec papirnice Goričane- Preska;
6. Ambrožič Jožef, delavec, tovarna za lep, Ljubljana;
7. Babnik Ignacij, strojni delavec, Stanežiče, St. Vid;
8. Jakob Kukovica, papirniški delavec, Zgornji Kašelj 97, p. D. M. v Polju;

Na mestniki:

1. Ivan Klešnik, delavec, tovarna za klej, Ljub- ljana;
2. Ivan Flere, delavec, tovarna barv, Dol pri Ljubljani;
3. Franc Mejač, ključavničar, tovarna Pollak, Ljubljana;
4. Ivan Oblak, delavec, mlarna na Viču.

Prisedniki vzkljenega sodišča.

1. Jožef Kordin, železostrugar, tovarna za klej, Ljubljana;
2. Franc Kukovica, papirniški delavec, D. M. v Polju.

Za vse ostale obrate priobčimo kandidatno listo v prihodnji številki »Slovenec« in v »Pravici«. Pojdimo na delo, da bo naša zmaga tem častnejša!

OSTANKE

češkega in angleškega sukna za moške obleke, damske kostume in plašče po 2:50 do 3:20 m do- bite po neverjetno nizki ceni, in sicer od 25¢ dinarjev naprej v razpošiljalnici

JOSIP IVANČIČ — LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 4 (naspr. franciskanske cerkve)
Oglejte si izložbe! Prepričajte se!

in bolezn, ki jih povzročata nepovoljno vreme in neprikladna zemlja. VIII. Kako gojimo grozdje ob hišnih stenah in zidovih. — Knjigo ima v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Sadno vino ali sadjeveč. Navod, kako ga iz- delujemo in kako z njim ravnamo, da dobimo okus- no in stanovitno pijačo. Po najnovejših virih in lastnih izkušnjah za slovenske sadjarje priredil in s 42 slikami pojasnil Martin Humek. Cena Din 20 v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Sadje v gospodinjstvu. Kratek navod o rav- nanju s sadjem, o domači sadni uporabi in o kon- serviranju sadja in zelenjavi. Za gospodinjce in dekleta priredil Martin Humek. Pojasnjeno s 13 barvanimi prilgami in 42 slikami. Cena Din 30. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Ob 75 letnici belgrajske vojne akademije. — Uprava vojne akademije v Belgradu je povodom 75 letnice obstoja tega zavoda — 1850—1925 — iz- dala »Spomenico«, v kateri so zbrani vsi podatki o akademiji, v kolikor so se kjerkoli ohranili. Vojna akademija se je razvila iz artilerijske šole. »Spome- nica« nudi vpogled v njen učni načrt, disciplino, upravo, prinaša imena častnikov, ki so se izobra- ževali na vojni akademiji, ki so se odlikovali v vojnah, ki so padli za domovino; prinaša tudi ime- na profesorjev in učiteljev, ki so delovali na aka- demiji. »Spomenice« je priložen diagram, ki podaja celotni pregled razvoja vojne akademije od nje- nega začetka do danes po številu razredov in slu- šateljev.

Naznanila.

Litija. V nedeljo 18. oktobra uprizori Udru- ženje vojnih invalidov, podružnica v Ljubljani ve- seloigro »Tit Grom« in sicer ob pol 8 zvečer. Po igri prosta zabava z bogatim vsporedom. Sodeluje prvovrsten orkester. Ker je donos prireditve na- menjen podpornemu skladu za prireditve božični- ce revnim članom in članicam, prosimo obilne ude- ležbe. — Odbor.

Gospodarstvo.

Svetovna trgovina v l. 1924.

Ljubljana, 13. oktobra 1925.

Nemški državni statistični urad je objavil v reviji »Wirtschaft und Statistik« razpravo o svetovni trgovini. Navzlic vsem težavam pri preračunavanju mu je uspelo sestaviti približno sliko svetovne trgovine za leto 1924.

Iz te studije posnemamo, da je znašala svetovna trgovina v letu 1913. 170 milijard mark. Upoštevani so podatki iz 40 držav, ki reprezentirajo nad 90 % vse svetovne trgovine. V letu 1922. je bil promet svetovne trgovine (uvoz in izvoz skupaj) 196 milijard mark. Ker pa so cene povprečno v letu 1922. bile na svetovnih tržiščih za 49 % večje kakor v l. 1913., je dosegel promet samo 132 milijard mark ali 78 %.

V letu 1923. je narasel promet na 216 milijard; preračunan na cene v letu 1913. je bil samo 140 milijard ali 82 % količine v letu 1923.

Tudi v letu 1924. je svetovna trgovina narasla. Dosegla je promet 241 milijard zlatih mark ali računajoč predvojne cene 161 milijard, kar pomeni, da je dosegla že 95 % količine iz leta 1913.

Te številke so značilne. Kažejo nam, da se vedno bolj približujemo predvojnemu razmerju. Trgovinske zveze med posameznimi državami se obnavljajo, iz vseh držav poročajo o novih trgovinskih pogodbah, ki naj poživijo svetovno trgovino, tako da je v letu 1925. pričakovati, da bo svetovna trgovina prišla čez predvojno višino.

Podatki za našo državo so tudi navedeni v tej statistiki. Uvoz za leto 1924. je bil 444 milijonov zlatih mark, izvoz pa 515 milijonov, kar pomeni, da znaša naš odstotni delež v svetovni trgovini pri uvozu 0.4 %, pri izvozu pa 0.5 odstotkov.

Za informacijo našim čitateljem navajamo zunanjo trgovino nekaterih najvažnejših držav za leto 1924. v milijonih mark: Prva številka pomeni uvoz, druga izvoz.

Evropa: Anglija 23.744—17.849, Francija 7889—9087, Nemčija 9136—6535, Holandija 3788—2662, Italija 3548—2620, Belgija 3408—2693, Avstrija 2038—1165, Češkoslovaška 1967—2111, Švica 1916—1584, Danska 1655—1508, Švedska 1560—1403, Irska 1220—924, Poljska z Gdanskom 1198—1025, Norveška 906—622, Ogrska 598—490, Grška 597—260, Finska 500—526, Rusija 471—654, Jugoslavija 444—515, Letonija 210—140, Estonija 105—102, Litva 87—112, skupaj Evropa 62.46—54.231. Evropski delež pri svetovnem uvozu je padel od 67.5 % v letu 1913 na 60.7 %, pri izvozu pa od 61 na 50 %.

Amerika: Unija 15.157—19.273, Kanada 3326—4161, Argentinijska 2657—3242, Brazilija 2657—3242, Kuba 1220—1822, Čile 474—774, Peru 280—429, skupaj 24.400—31.765. Ameriški delež pri uvozu je od leta 1913. do 1924. narasel od 18 na 22 %, pri izvozu pa od 23 na 30 %.

Azija: Japonska 4244—3213, Kitajska 3461—2625, br. Indija 3409—5511, Straits Settlement 1561—1720, hol. Indija 1012—2245, Filipini 454—568, skupaj 14.142—15.880. Tudi azijski delež je od leta 1913. na 1924. pri uvozu narasel od 10 na 13 %, pri izvozu pa od 11 na 15 %.

Avstralija: Avstralija 2599—2139, Nova Zelandija 899—963, skupaj 3498—3101.

Afrika: 2118—2316 (Egipt in br. Južna Afrika).

Skupaj je znašal uvoz vseh navedenih držav 112.199 milijonov mark, izvoz pa 107.798 milijonov zlatih mark.

Dočim je dosegla svetovna trgovina v letu 1924. že 95 % predvojne količine, je Evropa lani dosegla pri uvozu šele 72 %, pri izvozu pa 93 % predvojne količine.

Trgovsko-obrtniška in industrijska razstava v Osijsko. Trgovinski minister dr. Krajač je v soboto otvoril osješko gospodarsko razstavo, ki bo odprta do 18. oktobra. Razstavni prostori se nahajajo na dvorišču županijske zgradbe.

Prodaja deviz manjšim trgovcem in obrtnikom. Iz Belgarda poročajo, da je finančno ministrstvo sklenilo, da se smeje devize prodajati po potrebi manjšim trgovcem in obrtnikom, ki niso protokolarani, pač pa imajo obrtni list; namesto protokolarne pa se zahteva potrdilo zbornice o plačnem davku.

Davek na poslovni promet. V mesecu avgustu letos je Slovenija plačala 6.703.857 dinarjev davka na poslovni promet, skupno v prvih 8 mesecih letos 29.531.913 dinarjev (v prvih mesecih lani 25.923.160 dinarjev). Več kakor Slovenija je plačala v prvih 8 mesecih t. l. tega davka: Hrvatska (41.037.394 dinarjev) in Vojvodina (30.081.344 dinarjev). Ostale pokrajine so v prvih 8 mesecih letos plačale: Srbija s Črno goro 32.927.605 dinarjev, Bosna in Hercegovina 12.726.906 dinarjev in Dalmacija 4.403.642 dinarjev.

Koncentracija kapitala v Franciji. Ze daj časa se vrši v vseh vodilnih državah koncentracija kapitala v velikem obsegu, ki se kaže na vse najrazličnejše načine. V Nemčiji se na primer ustvarjajo ogromna podjetja, ki združujejo pod enotno firmo že itak velika industrijska podjetja. Tendence h koncentraciji se opaža tudi v Franciji. Tako so vsi rudniki hematita pred kratkim napravili sporazum glede produkcije in oddaje. Koncentrirali so produkcijo ter nastavili skupne, enotne cene. Ravno tako stoji Francija pred sporazumom o kontroli produkcije tračnic in pričakovati je, da bo francoski sindikat za tračnice pristopil v mednarodni kartel tvornic za tračnice. Iz tega je razvidno, da je tendence h koncentraciji prešla tudi čez meje in da se vrši vedno bolj v svetovnem obsegu.

Nemški državni dolg. Dne 31. maja letos je znašal nemški državni dolg (ne upoštevaje reparacij) 2714 milijonov mark; do 31. avgusta letos se je znižal za 132 milijonov na 2582 milijonov zlatih mark.

Tržne cene na praškem trgu. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani dobiva od Generalnega konzulata SHS v Pragi poročila o tržnih cenah. Poročila so interesentom v zbornični pisarni med uradnimi urami na vpogled.

Borze.

Dne 13. oktobra 1925.

Denar.

Zagreb. Berlin 13.35—13.45 (13.337—13.437), Italija 2.2242—2.2482 (2.244—2.268), London 2.7157—2.7857 (2.7172—2.7372), Newyork 55.92—56.52 (55.93—56.53), Pariz 255.5—259.5 (256.25—260.25), Praga 1.6589—1.6759 (1.6577—1.6777), Dunaj 7.884—7.984 (7.885—7.985), Curih 10.8225—10.9025 (10.821—10.90), Bruselj 2.5475—2.5875. Curih. Belgrad 9.2075 (9.21), Pešta 72.60, Berlin 123.40 (123.45), Italija 20.65 (20.73), London 25.1075 (25.1075), Newyork 518.75 (518.90), Pariz 32.75 (32.75), Praga 15.365 (15.38), Dunaj 73.125, Bukarešt 2.50 (2.50), Sofija 3.775, Amsterdam 208.40 (208.45), Bruselj 23.55 (23.45).

Dunaj. Belgrad 12.605, Kodanj 173.80, London 34.82, Milan 28.16, Newyork 708.75, Pariz 32.40, Varšava 116.65 — Valute: angleški funt 84.27, lira 28.10, dinar 12.57, češkoslovaška krona 20.98.

Praga. Lira 134.75, Zagreb 60.25, Pariz 155.25, London 163.40, Newyork 33.75.

Vrednostni papirji.

Ljubljana. 7 odstotno inv. posojilo 76—80, vojna odškodnina 325 (bl.); zastavni listi 20—24, kom. zadolžnice 20—24, Celjska posojilnica 201—202, Ljubljanska kreditna 220 (den.), Merkantila 100—104, Kreditni zavod 175—185, Strojne tovarne 125—126, Trbovlje 340 (den.), Vevče 120 (den.), Stavbna družba 165—180, Šešir 129—147.

Zagreb. 7 odst. inv. posojilo 75—78, vojna odškodnina 329—330, za oktober 331—332, za november 331—334, Hrv. eskomptna 129—130, Kreditna 130—134, Hipobanka 72.50—73.50, Jugobanka 110—111, Prašedion 955—965, Ljubljanska kreditna 225 (den.), Slavenska 49—50, Srpska 144 (d.), Medjunarodna 70, Eksploatacija 45—51, Šešerana 505—520, Nihag 40 (bl.), Gutmann 440 (bl.), Slavex 140 (bl.), Slavonija 50—52, Trbovlje 350 (bl.), Vevče 120 (den.), Brod. vag. 85—86, Danica 66 (den.), Osj. ljev. 175 (bl.), Isis 71 (bl.).

Dunaj. Podonavsko-savsko-jadranska 63.4, Alpine 28.7, Greinitz 13.8, Kranjska industrijska 40, Trbovlje 43.85, Hrvatska eskomptna 17, Avstrijske tvornice za dušik 19.5, Slavex 15.3, Slavonija 6.25.

Blago.

Ljubljana. Les: Hrastovi plohi od 30—110 mm, neobrobjeni, feo meja 1010 (bl.); frizi od 4 do 10 cm, od 25 do 60 cm, feo meja 1280 (bl.); late 25—50, 30—50, monte 500—530, bukova drva, 1 m dolž, suha, feo nakladalna postaja 4 vag., zaklj. 18.50. — Zlito in poljski pridelki: Pšenica domača, feo Ljubljana 260 (den.); koruza stara, feo slavenska postaja 185 (bl.); koruza medjimirska, nova, na solcu sušena, feo Cakovce 205 (bl.); koruza v storžih, par. slavenska postaja 75 (bl.); koruza nova, okt., nov., dec. 100 odst. kase pri sklepu, par. slavenska postaja 122.50 (bl.); fižol mandalon, netto feo Ljubljana 285 (den.); fižol prepelčar, netto feo Ljubljana 325 (den.); fižol ribničar, netto feo Ljubljana 300 (den.); fižol beli, b-n, feo Postojna tranzit 300 (bl.).

Električna centrala na Krškem polju.

(Poroča Tomazin Matej, kaplan, Cerklje ob Krki.)

Koncem novembra minulega leta je veliki župan dr. Baltič izdal v zadevi hidrocentrala na Krškem polju razsodbo, s katero je bil podjetnik, t. j. mestna občina Zagreb, zadovoljen, a interesente niso mogli biti zadovoljni. V dopuščenem roku (14 dni po dostavitvi razsodbe) so interesente vložili skupno pritožbo. V tej pritožbi interesente poudarjajo, da je razsodba v marsičem nejasna, celo pomanjkljiva in kot taka za interesente v marsičem nesprejemljiva. — Predno je gospod veliki župan to pritožbo odposlal na pristojno oblast t. j. na ministrstvo za kmetijstvo in vode, je bil na dan 20. februarja t. l. sklican sestanek interesentov in graditelja ter zastopnikov ljubljanske oblasti. Namen tega sestanka, ki se je vršil na okrajnem glavarstvu v Krškem, je bil, da bi se nekako pobotali. Interesente so bili zastopani po svojih pooblaščenih, med katerimi sem bil tudi jaz. Mi smo pa, ker se zavedamo važnosti stvari in ker ni nihče izmed nas jurist, poklicali za ta slučaj advokata-veščaka v vodopravnih zadevah. Gospodje iz Ljubljane so rekli, da jim ta naša poteza ni bila povolji. Dogovor ali pobotanje je ostalo brezuspešno, ker so gg. zastopniki Zagreba prišli s pomanjkljivimi pooblastili (kot so izjavili), in se je vsa stvar končala, ko se je načelo vprašanje glede plačila za odvzeto zemljo! Poudarjam, da krivda neuspeha tega dne ni ležala na nas, interesentih ozir. zastopnikih istih, ampak drugod! Gospodje iz Ljubljane so dan nato poskušili svojo srečo po posameznih vaseh, a zopet

Zdravje in sreča

Mamica in otročiček, vsa čista dehtita žarita svežosti, okusna, oskrbovana. Veselo zdravje se smeje z lestečimi zobmi.

Dnevna gojitev s »Kalodontom« je najsigurnejša pot, da obvarujete lepoto in zdravje Vaših zob

Brez uspeha, ker interesente so organizirani ter drže disciplino, rekoč: »če kaj hočete od nas, pokličite nas vse! Posamezniki se ne pogajamo!«

Veliki župan ljubljanske oblasti je sestavil poročilo in odposlal cel akt sredi meseca maja v Belgrad. Tam je dobil zadevo v reševanje nek g. inženjer, kateremu pa niso dali nič drugega kot samo suho besedilo. Priloženega ni bilo nobenega načrta in tudi ni zemljevida, tako da navedeni gospod, ki je dobil akt v reševanje, skoroda ni vedel, kaj ima Zagreb namen delati. Mimogrede bo povedano, da sedaj že ima v rokah in sicer kar je bilo mogoče dati, in to je moja lastnina — specialka krškega i brežiškega okraja. Kakšno poročilo je poslal g. veliki župan ljubljanske oblasti, nas tu ne zanima, a g. ravnatelj zagrebške mestne elektrarne se je izrazil o tem zelo pohvalno. Vsa zadeva je torej v rokah ministrstva. Zatrjuje pa se, da se je zagrebški g. župan mudil prvi dne me seca septembra več dni v Belgradu baš rad hidrocentrala. Posojil za denar ima občina Zagreb baje precej, a upniki zahtevajo državno garancijo. To pa ni tako enostavna stvar, a kako bodo uredili, je njihova zadeva in skrb. Neljubo pa je Zagrebu, da se vsa stvar zavlačuje. Toda, kdo zavlačuje, ni treba prav nič pojasnjevati! Poudarjam pa to, kar v Krškem trdijo, da mi t. j. klerikalc iz žele (tako nas v Krškem titulirajo) nosimo krivdo, da akt ni rešen. Mimogrede omenjam da je g. referent v ministrstvu za kmetijstvo in vode celo namignil, da g. minister sploh

Otroka kapitana Granta.

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski epikal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Tako so se dolgo razgovarjali in pretresali neprijetni položaj. Navsezadnje so prišli do tega-le zaključka: če ne najdejo sledov Britanije pri rtiču Bernouilli, ne preostane lordu Glenarvanu drugega, kakor da se vrne v Evropo. Najsi je bilo iskanje brez uspeha, svojo dolžnost je vendar izvršil pogumno in vestno.

Morete si misliti, kako so bili vsi popotniki na jahti pobiti in žalostni, najbolj seveda Mary in Robert, ki se nista dala utolažiti. Ko sta se podala z lordom in gospo Glenarvanovo, z Mac Nabbsom, Johnom in Paganelom na suho, sta uboga otroka dobro vedela, da se bo sedaj končoveljavno odločila usoda kapitana Granta. Končoveljavno, pravim, ker Paganel je bil že preje enkrat dokazal, da bi bil kapitan Grant že zdavnaj doma, če bi se bil ponesrečil na vzhodnem avstralskem obrežju.

»Zaupaj, zaupaj, ne obupaj! je ponavljala gospa Helena deklici, ki je sedela ob njeni strani v čolnu. »Bog nas ne bo zapustil!«

»Tako je gospodična Mary«, je dejal kapitan John, »v trenutku, ko so vsa človeška sredstva izčrpana, poseže vmes nebo in nam pokaže po nepričakanem slučaju novih potov.

»Bog vas usliši, gospod John! je odgovorila Marija Grantova.

Obrežje je bilo komaj še za streljaj oddaljeno. V zločinu pobočjih se je spuščalo gričevje skrajnega konca rtiča, ki je molol dve milj globoko v morje. Čolnici je pristal v majhnem naravnem pristanu med porajajočimi se koralnimi čermi, ki bodo v teku časa obdale s pravim pravečim zidom vso južno stran Avstralije. Sedaj se niso bile tako strnjene in nakopičene, a vendar se je ob njih mogla razbiti Britanija.

Popotniki z Duncana so brez težave izstopili na čisto zapuščeni breg. Po njem posejane skale so tvorile obrežni pas, ki je segal šestdeset do osemdeset čevljev visoko. Težko bi bilo preplezati ta naravni zid, da ni imel John Mangles s seboj lestvice. K sreči je odkril pol milje proti jugu preseko, kjer se je razjedena skala utrgala in zvalila v morje in pustila kakor nalašč za naše popotnike precej široko odprtino. Brez dvoma buta morje, ko ga bičajo strašni pomladanski in jesenski viharji, v te pečine in jih polagoma gloda.

Glenarvan in tovariši so se takoj podali navzgor po preseki. Pot je bila še vseeno zelo strma. Tako so prišli na vrh skalnatega obzidja. Robert je splezal kakor maček na visoko špičasto skalo in prišel prvi na greben. Seveda se je Paganel jezil, ko je videl, kako so njegove dolge noge, ki so tlačile že štirideset let ta božji svet, morale zaostati daleč za nogami dvanajstletnega fantiča. Vendar pa je pustil daleč za seboj majorja, ki ni dal dosti na take in podobne lavorike.

Zaostali so kmalu došli prve. Ko so bili vsi skupaj, so si ogledali planjavo, ki se je razprostirala pred njimi. Bila je neobdelana ravnina, porastla z grmičevjem in trnjem, nerodovitna. Glenarvan jo je primerjal s takozvanimi glemi v škotskih nižinah, Paganel pa z nerodovitnimi landami v Bretanji. Videti je bilo sicer, da ob obali ni človeških selišč, zato pa so različna poslopja v notranjščini jasno govorila, da stanuje tam človek, pa ne divjak, ampak poljedelec.

»Mlin!« je vzkliknil Robert.

Zares so se v razdalji treh milj vrtila krila mlin na veter.

»Mlin je, res je mlin, je odgovoril Paganel, potem ko je naravnal svoj daljnogled na tisto stvar, stavba, prav tako ponižna kakor koristna, ki me je res razveselila.

— Kaj ni zvonik? je vprašala gospa Helena.

— Skoro, da imate prav, gospa. Vidite, prvi daje telesno, drugi pa duševno pičo. V tem sta podobna.

— Pojdimo k mlinu,« je dejal Glenarvan.

In šli so. Po polurni hoji so pokazala tla, obdelovana po človeški roki, vse drugačno lice. Prehod med nerodovitim svetom in med obdelanim poljem je bil hipen. Mesto trnja in goščave so obrobile žive meje pred kratkim zorane njivice. Par vol in pol ducata konj se je paslo po travniku, ki so ga obdajale okrog in okrog močne akacije, presajene semkaj iz obširnih nasadov Kengurujevega otoka. Nato so pologoma začela vstajati žitna polja, par orolov zemlje z rumenim klasjem, nekaj senenih kopie v obliki pokonci stoječega grozda, sadni vrtovi, nanovo ograjeni, lep vrt, ki bi ga sam Horae opeval, kjer je bilo prijetno združeno s koristnim. Še dalje so bili kizolci, skednji, potem pa hiša, priprosta, pa udobna. Nad vsem pa je klopotal klepetavi mlin, čigar kapa se je veselo nasmihala predmetom tam spodaj in jih nagajivo božala z brzečo senco svojih kril.

V tem je stopil na hišni prag človek petdesetih let in prikupljivega obraza. Štirje veliki psi so mu z glasnim lajanjem naznanili, da so prišli tujei. Za njim je prišlo pet mladih, močnih sinov in pa mati, stasita močna žena. Moža si spoznal na prvi pogled: kmet, ki ga obdaja pridna družina, kmet med novimi poslopji na tej skoro nedotaknjeni zemlji je pravi tip irskega naseljence, ki se je naveličal brezplodnega pehanja in revščine na domačih tleh in šel iskat blagostanja ter sreče onkraj morja.

Glenarvan in prijatelji se še niso predstavili, niso še imeli časa, da povedo svoje ime in drugo, kar spada zraven, ko so jih že pozdravile te prisrčne besede:

»Tujci, bodite dobrodošli v hiši Paddy O' Mooreja!«

— Ali ste Irec? je vprašal Glenarvan in stisnil roko, ki mu jo je naseljenec prožil v pozdrav.

Priloga »Ljudske knjižnice« v Jugoslavski knjižnici v Ljubljani. 17 predvojnih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zvezka: 19. zv.: Kazan, volčji pes, br. 18 Din, vez. 30 Din; 20. zv.: Krali gor, br. 18 Din, vez. 30 Din. — KOL.

ne misli rešiti tega obširnega akta, dokler Jugoslavija ne dobi lastnega, sedanjem časom odgovarjajočega, vodnega zakona. Kolikor se je delalo na tem aktu doslej, je vse na podlagi obstoječih starih zakonov (državnega ter kranjskega ozir. štajerskega zakona). Ti zakoni so torej vsi še iz Avstrije. — Tako je torej in nič po naši krivdi!

»Jutro« z dne 8. t. m. pa je poročalo tole: »V ponedeljek se je zglasil pri zagrebškem županu Heinzlu neki član upravnega odbora občine in razložil županu sedanje razpoloženje krških občanov napram načrtu. Pojasnil mu je, da stoji prebivalstvo na stališču, da so zahteve zagrebške občine popolnoma upravičene in je pripravljeno mnogo popustiti, samo da se načrt čimprej izvede. Tako je občina pripravljena, da za hidroelektrično centralo brezplačno na razpolago potrebnemu zemljišče. Tudi občani sami, ki so tu zainteresirani, nameravajo odstopiti od svojih zahtev, ki so bile dosedaj največja ovira izvedbe načrta. Delegat občine Krško, g. Milan Auman je še pripomnil, da bo v kratkem sklicano v Krškem veliko zborovanje, na katerem bo pojasnjen prebivalstvu veliki pomen tega načrta in bo imelo občinstvo pri tej priliki priložnost, da se končno izjavi glede svojih zahtev.« In v nedeljo se je vršilo tu napovedano zborovanje. V soboto so iz Krškega poslali v posamezne vasi plakate, a značilno je, da baš v onih vaseh, kjer bivajo interesi, o tem zborovanju ni bilo nič znano, dokler niso ljudje v nedeljo zjutraj morda slučajno zagledali na kakem zidu tak list. Pa ni nobene škode za intere-

sente, vsaj niso delali dolgega pota v Krško. Zbralo se je na zborovanju v gostilni Gregorič poleg obilnih meščanov iz Krškega, kakih 20 udeležencev z dežele. Zborovanje je otvoril g. Milan Auman, ki je poudarjal: »Kam bomo šli, če ne bo električne centrale?!« Povedal je, kako velikodušna je občina Krško, prav z istimi besedami kot jih zgoraj navajam po »Jutru«. Nazadnje pa je podal izjavo v imenu Krškega, da so oni vsi za to, da se centrala zgradi ter stavi vprašanje na interese in neinterese z dežele, da naj oni tudi povedo, če so za to, ali ne! — (Oprostite, to vprašanje je bilo smešno! Zakaj? Neinterese — in med te mirnim srcem štejemo vse one, kateri po zgradbi sami ne bodo prav nič prizadeti, — ne bodo imeli torej ne materijalnih in ne moralnih žrtev — so in morajo biti za centralo brez vsakega najmanjšega pridržka in pomisleka. Kdo pa je tako nespameten, da bi se branil stvari, od katere sigurno ne bo imel zgube, dobiček pa lahko! Mesto Krško, ali ni tako?! — Drugič se mi pa zgorajšnje vprašanje z ozirom na prizadete zdi neresno in premalo dobrohotno. Neresno zato, ker so interese še pred več kot dvema letoma oddali svoje mnenje napisano, a po preteku toliko časa pa pride nekdo in nastavi nož na srce. Mi dobro vemo, zakaj so tako delali. Če bi interese odgovorili: »Smo za to!«, bi oni to pograbil in dejali: »Odstopili ste od svojih zahtev, ujeti ste!«

»Jutro« z dne 8. t. m. prav na to struno udarja, ko piše: »Zagrebški župan Heinzl je odgovoril, da se more zgradnja hidroelek-

trične centrale uresničiti le tedaj, ako občani v Krškem in okolici odstopijo od svojih zahtev... (podčrtal jaz). — Če bi interese rekli: »Ne, nismo za to, da se dela!«, bi zopet oni zagnali krik in vik! — Gospodje, vzemite v roke naše pisane izjave in videli boste, da so kmečki ljudje pred vami! Oni so vedno govorili tako, kot morajo, ako nočejo onemogočiti sebi nadaljnje eksistence, a obenem tako, da načrta za grandiozno podjetje ne uničijo. Krško je prišlo šele sedaj do zavesti, da jim ni mogoče nadaljni obstoj, ako ni centrale. Zato pa: kmeti ti se odpovej vsem svojim upravičenim zahtevam, vse daj ti, a mi bomo uživali! Preveč zahtevate! Tudi krščanska ljubezen do bližnjega ne sega tako daleč! K vsemu temu pa je nedeljsko zborovanje v očeh treznih razmišljevalcev le nekaj poskus, kmete zalotiti in jih prisiliti, da postanejo sami svoji rablji. Kdor dela odkrito, ne bo skliceval nikakih konvinkcij! Tega se le zvesto oprimiti! Kakšen pomen pa naj ima sicer resolucija, ki jo je ob sklepu zborovanja hotel dati na glasovanje g. Audan? Kolikor sem mogel v precejšnjem hru-pu razumeti, se glasi tako, da vsi interese odstopajo od svojih zahtev. To resolucijo naj bi Zagreb predložil Belgradu. Čemu? Kakšen pomen naj bi imelo celo zborovanje? Ministrstvo ima zadevo v rokah in prepričan sem, da ministrstvo preko zahtev interesov ne bo šlo, ker vsaka oblast mora čuvati pravico ene in druge strani!

Povrnem se na pisanje »Jutra«. Tam stoji zapisano tudi to, da so interese delali ovire vsled hujkanja »klerikalcev«. Ko-

ga gospoda v Krškem misli? Naj navedeje imena! Vem pa to-le: Kulturni in inteligenčni nivo nekaterih meščanov v Krškem stoji tako »visoko«, da klerikalca sploh ne smatrajo za človeka. So nekateri med njimi celo tako svobodoljubni, da so na nedeljskem shodu, ko je nastopila moja malenkost, da poda izjavo: »ker organizirani interese v občini Cerklje za današnji shod nismo zvedeli pravočasno (posamezni smo zvedeli v soboto zvečer, drugi v nedeljo zjutraj), se ni bilo mogoče pripraviti in zato ne bomo podajali danes nikakih izjav. Danes bomo samo vas poslušali in bomo svoječasno odgovorili po potrebi na vse!«, — postali ob pogledu na me — duhovnika kot neke vrste žival, ko zagleda kos rdečega blaga? Vidi se iz tega, da zagrizenci ne ločijo gospodarskega zborovanja in posvetovanja od političnega shoda. In taki ljudje naj nosijo zastavo! — V »Jutru« stoji, da gre le š za vprašanje potrebnega posojila. Gospodje! Denarja torej tudi ne nimate in predno ni tega, ni mogoče misliti na uresničitev projekta! Denar je torej tudi med onimi, ki delo zavlačujejo in zadržujejo, vi pa krivdo mečete na nas! Kako naj označim tako postopanje? Ali ni to hujskarija? — Končam: Kazali ste na nedeljskem zborovanju na Završnico. Dobro! Klerikalni deželni odbor ima zasluge na tej! Naprednjaki ste nasprotovali. Za tukajšnje hidrocentrale so tudi baš »klerikalci« utirali in gladili pot, a bi jih vi hoteli oblatiti. Motite se, ne bo vam uspelo! Sicer pa, če se bo dala koncesionarka speljati na ta vaš led, se bo kesala.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 6 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko!

MEDIČARSKI POMOČNIK

vešč popolnoma svoje stroke ter beajznanja, trezen in pošten, se takoj sprejme. — Stalna služba. Drugo po dogovoru. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Medičarski pomočnik« štev. 6791.

STROJNIK

Trezen, zanesljiv, strokovniak z večletno prakso, išče službe. Ponudbe na upravo lista pod »Strojinik«

Pekovski vajenec

dobrih staršev, se sprejme takoj v uk. Stanovanje in hrana pri mojstru. Učna doba 3 leta. Ponudbe naj se pošljejo na: Mih. Zavodnik, pekovski mojster, Guštanj.

Inserati v »Slovenecu« imajo polen uspeh!

OTOMANE

v blagu Din 850.—, afrik modroci Din 250.— in vse tapetne izdelke solidno in najceneje dobavlja

RUDOLF SEVER

Gospodstvska cesta štev. 6, (v hiši mesarja Slamiča).

OKUSEN IN MODEREN KLOBUČEK

napravi iz šala, svilene bluze ali krila za 80 Din. Sprejema tudi FILC-KLOBUČKE v moderniziranje. — Cena nizka. Postrežba točna. Se priporoča modistka J. STEM-BERGER-REŠ, — Dunajska cesta 9. 6877

Org. nista in cerkovnika

sprejme takoj župni urad Bela cerkev, Dolenjsko.

Fina šivilja

izdeluje plašče a 100 Din. in vsa v to stroko spadajoča dela najfinije in najceneje. Kje pove uprava St. pod 6940.

Išče se samostojna ženska

srednjih let, ki se dobro razume na gospodinjstvo in kuhinjo, k večji družini. Biti mora varčna in snažna. Plača po dogovoru. Vprašajte v CELJU, GLAVNI TRG 10

Prodajalka

želi vstopiti v trgovino z mešanim blagom. Ponudbe pod »Zanesljiva-6949«, na upravo »Slovenca«.

Sprejmeta se dva učenca

zdrava, močna in zanesljiva za medičarsko obrt. Naslov v upravi lista pod št. 6935

Prodase 10 minut od postaje Podnart-Kropa na lepi legi. Cenjene ponudbe na upravo »SLOVENCA« pod šifro GOZD 6923.

250.000 Din se odda kod posojilo na varno mesto in proti uknjižbi. Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 6925.

Prostovoljna javna dražba

raznega pohištva — drugih sobnih in kuhinjskih predmetov ter kuhinjske opreme se vrši v CETRTEK, dne 15. oktobra t. l. od 9. ure dalje v skladišču R. RANZINGER, Cesta na južno železnico. — Kupci prijazno vabljeni. 6913

P. n. bančnim zavodom

ter industrijskim podjetjem dobavljamo poslovne knjige itd. po posebnem naročilu v priznani lini izdelavi v najkrajšem času.

Knjigovoznica K. T. D. v LJUBLJANI

Kopitarjeva ulica 6/II.

SLUŽBA ORGANISTA

se razpisuje v Trzinu. Plača po dogovoru. Prednost imajo tisti, ki imajo nekoliko trgov. naobrazbe.

Prodaja se

stoječa bukovina (krog 100 sežnjev drv) v gozdu, ki je od ceste 5-10 minut oddaljen. Cena po dogovoru. — Janko Suštar, Spitalič pri Kamniku.

Pozor! OBRTNIKI, KMETOVALCI.

Mlevske poskušnje s prvovrstnim mlačom za domače mleto (50 kg moka na uro, pogon 2-3 KS, se vrše vsak dan 10-11 in 15-16 ure. Vzorci zmetka interesentom na razpolago.

Podboj, Sv. Petra cesta 95 Ljubljana.

Pozor, dražba!

Dne 15. oktobra 1925 ob 8. uri v Tacen-u 67.: Pisalni stroj, voz, konj, avto, sobna oprava, glasovir, puška etc.

Žimnice

modroce, posteljne mreže, železne postelje (zložljive), otomane, divane in druge tapetne izdelke — dobite najceneje pri RUDOLFU RADOVANU, tapetniku — Krekov trg štev. 7 (poleg Mestnega doma). 6551

Proda se dobro ohranjen

Cilinder-čevlarski stroj po zelo zmerni ceni. Poizve se pri M. Stražar, trgovina z usnjen. Domžale

MODNI KLOBUKI

barunasti kakor tudi FILCI v vseh modnih barvah v veliki izbiri in po nizkih cenah pri MINKI HORVAT Ljubljana, Stari trg št. 21.

Popravila se sprejemajo. Žalni klobuki v zalogi!

Naprodaj: 2 novi šupi,

2 kriti z opeko, uporabljivi za prodajo premoga in drv ali pa zelo pripravljeni za razno shrambo kakemu posredniku; 2 LOPI, pripravljeni za branjarjo ozir. raznovrstno prodajo ter en komplet vrtni paviljon, zelo ličen tudi za gozdo, oziroma h kakim gostilni ali kavarni za prodajo okrepčil. Natančni podatki se izvedo pri ge. Mariji Stricel, Ljubljana, Sv. Petra cesta 33.

Naznanilo.

Viljudno naznanjam slav. občinstvu, da sem otvoril podružnico s pohištvom v Celju, palača prve hrvaške štedionice, Krekov trg. Imam vedno v zlogi vsakovrstne moderne sovalnice iz trd. in mehkega lesa, jedilnice, kuh. opreme in razno drugo pohištvo. — Prvovrstna izdelava. — Cene brez konkurence. Cenjenemu občinstvu se viljudno priporočam in beležim Z odl. spoštovanjem Matija Ardlavic Celje, Krekov trg Prva hrva. štedionica

Svetovno znani

»Favorit« in »Ullstein«-kroji

se dobijo samo pri veletrgovini

Ant. Krisper — Ljubljana

Stritarjeva ulica 3.

Edino zastopstvo za vso Slovenijo!

Potrži globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, žalostno vest, da se je naš ljubljani sin, brat, svak in stric

Klančnik Ivan

trgovec v Šmartnem ob Dreti, Savinjska dolina

preselil v boljše življenje, dne 12. t. m. ob 2 uri zjutraj.

Pogreb in sv. maša za rajnega bo dne 14. t. m. ob 9 uri dopoldne v Šmartnem ob Dreti.

Šmartno ob Paki, dne 12. okt. 1925.

Žalajoča rodbina Klančnikova

Brez posebnega obvestila.

Učitelj zbor osnovne šole v Mestah naznanja tužno vest, da je nenadoma preminula predraga tovarišica gospodična

Karolina Zehrerjeva

učiteljica ročnih del

Pogreb se vrši 14. okt. ob 1/2 iz hiše žalosti Kongresni trg 3

Moste, 13. oktobra 1925.

OBLAČILA za gospode in dečke se **kliub vsemu** najugodnejše kupijo pri **J. MAČEK** LJUBLJANA

Sukno in velour za plašče Doubl za površne suknje Kamgarn in modni ševijot

za moške in ženske obleke in drugo manufakturno blago v veliki izbiri po zanesljivi nizki ceni priporoča obče znana trrdka

R. Miklauc „Pri Škofu“ Ljubljana

Zunanjim naročnikom se dopošljejo vzorci na zahtevo poštne prosto.

Blavirje in harmonije na obroke in na posodo Bösendorfer, Förster, Steinway etc. — Vsi instrumenti za biele in štrah-godbo, strune in žice vseh vrst na debelo in drobno.

Alfonz Breznik, Ljubljana, Mestni trg štev. 7 (pri magistratu).

Najsposobnejša trrdka v Jugoslaviji

Lutzove peči in štedilniki

so najboljši, najtrpežnejši in najcenejši!

Nič popravil. Nobenega d'ma. Prihranek na kurivu ogromen.

Naša tovarna izdeluje originalne Lutzove emajlne peči (okrogle in štiriovalne), kamine, emajlne in lakirane štedilnike, naprave za segrevanje vode za kopalnice v zvezi s štedilnikom, dimna kolena in cevi, lične emajlne tablice in napise.

Priporočamo svetovno znane proizvode, ki jih izdeluje naša tvornica edina v Jugoslaviji, solidno, lepo in trpežno, in osebno cenjene interese, da si vsakomur ogledajo v tovarni našo veliko zalogo.

Tvornica emajliranih peči LUTZ d. d. Ljubljana-Šiška, Frankopanska ul. 21 blizu Gorenjskega holodvora.

Marija Regoršek

danes ob četrti na 5 popoldne nenadoma preminula.

Pogreb blagopokojne se bo vršil v sredo ob 4. popoldne iz hiše žalosti, Komenskega ulica 6, k Sv. Križu.

Priporočamo jo v molitev.

V Ljubljani, 11. oktobra 1925.

Franc, Josip Vesel. Mery Vesel, roj. Škulj.